

PRÍRUČKA

**vojaka Ozbrojených síl Slovenskej republiky
v mierovej misii OSN**

PRÍRUČKA

UNFICYP

PRÍRUČKA

Cyprus	2
Stručná charakteristika mierovej misie OSN UNFICYP	28
Dôležité informácie	31
Pravidlá správania sa k miestnej komunite a k opačnému pohlaviu	33
Pravidlá správania sa v UNFICYP	34
Procedurálne slová používané v rádiokomunikácii	40
Všeobecná deklarácia ľudských práv	52
Právo ozbrojeného konfliktu (Medzinárodné humanitné a vojnové právo)	54
Všeobecné pravidlá použitia sily v mierových misiách OSN	62
Právne aspekty zodpovednosti vojaka	66
Opatrenia na minimalizáciu rizík ohrozujúcich zdravie	74
Zásady poskytovania prvej pomoci	81
Základy komunikácie v miestnych jazykoch (vložené do príručky)	

UNFICYP

CYPRUS

1. Názov štátu

v slovenčine: **Cyperská republika** (celý),
skrátенý: **Cyprus**

v angličtine: **Republic of Cyprus** (celý),
skrátенý: Cyprus

v gréčtine: **Kipriaki dimokratia**

v turečtine: **Kıbrıs Cumhuriyeti**

Vďaka svojej geografickej polohe a strategickému významu bol kolonizovaný a dobývaný takmer všetkými významnými tvorcami dejín - Alexandrom Veľkým, Ptolemaiom, či Richardom III. V roku 1571 ostrov získala Otomanská ríša. Svoju nadvládu si udržala až do roku 1878, kedy ostrov postúpila Veľkej Británii. Veľká Británia spravovala ostrov až do roku 1960. V uvedenom roku získal Cyprus po štvorročnom oslobodzovacom boji nezávislosť a zmluvne bol vyhlásený za republiku. Zmluva bola podpísaná reprezentantmi obidvoch komunit, ktoré obývajú ostrov – gréckych a tureckých cyperčanov a umožnila tak vznik Cyperskej republiky. Garantmi tejto zmluvy sa stali Grécko, Turecko a Veľká Británia. V roku 1974 bol za podpory gréckej junty uskutočnený prevrat, ktorým bola zvrhnutá cyperská vláda prezidenta Makariosa III.

Zmena politickej situácie a nevráživosť medzi oboma

PRÍRUČKA

komunitami viedla k dvojfázovej vojenskej invázii tureckých ozbrojených síl. Tie obsadili časť územia severnej časti ostrova. Od augusta 1974 je tak ostrov rozdelený na dve časti - Cyperskú republiku (CY) a doteraz neuznanú tzv. Severocyperskú tureckú republiku (Turkish Republic of Northern Cyprus - „TRNC“). Pod kontrolou vlády Cyperskej republiky je zhruba len 60 % územia ostrova. Severnú časť Cypru (3.355 km² - 36,27 % územia) kontroluje turecká armáda v rámci tzv. Severocyperskej tureckej republiky, 1,35 % rozlohy územia tvoria dve vojenské základne Veľkej Británie (Sovereign Base Areas Overseas Territory of the United Kingdom) a asi 4% územie tvorí nárazníkové pásmo („buffer zone“) OSN medzi severnou a južnou časťou ostrova. Je to 180 km dlhá tzv. zelená línia (alebo tiež „Attilova línia“) pod kontrolou mierových síl OSN na Cypre (ďalej len UNFICYP - United Nations Peacekeeping Force in Cyprus). Ostatný drôtený zátaras tvorí akési hraničné pásmo s neobývanými a zničenými dedinami a delí aj hlavné mesto Nikóziu (Lefkosiu).

Cyperská republika nazýva tzv. Severocyperskú tureckú republiku „územím okupovaným tureckými jednotkami“.

Základné údaje:

Rozloha:

9 251 km² – celý ostrov (z toho 58,38% územia ostrova pod kontrolou vlády CY),

Počet obyvateľov:

784 301 (jún 2006) okrem obyvateľov na severe ostrova,

Hlavné mesto:

Nikózia - Nicosia (angl.), Lefkosia (grécky) Lefkoşa (turecky), 272 700 obyvateľov, údaj z marca 2006,

Sídla územno-správnych oblastí (CY):

Larnaka, Limassol, Nikózia a Pafos,

Sídla územno-správnych oblastí (Severocyperská turecká republika):

Famagusta, (GR – Amochóstos, TUR – Gazimagusa), Kyeria (GR – Keryneia, TUR – Girne),

Hustota obyvateľstva v CY:

130 obyv./km² (údaj z marca 2006),

Mena:

- Cyperská republika EURO,
- tzv. TRNC – Severocyperská líra (YTL),

Úradný jazyk:

novogrécky a turecký (bežne sa možno dohodoriť v anglickom jazyku),

Vznik štátu:

1. október 1960,

Nadviazanie diplomatických stykov so SR:

1. 1. 1993

PRÍRUČKA

2. Historický vývoj

6. tis. pred n. l.

cyperská kultúra - najstaršia v Stredomorí,

3 700 pred n. l.

križovatka medzi Východom a Západom,

16.-17. stor. pred n. l.

Cyprus známy ako chetitská Alašija,

14. stor. pred n. l.

osídlenie Achájcami z Arkádie,

6. stor. pred n. l.

vznik 9. gréckych kráľovstiev,

800 pred n. l.

usadenie Féničanov na východnom pobreží,

715 pred n. l.

nadvláda Asýrčanov,

550 pred n. l.

egyptská okupácia,

525 pred n. l.

podmanenie Peržanmi,

410 pred n. l.

dočasné vymanenie z perzskej nadvlády Euagorom I.,

po r. 374 pred n. l.

opätovné podmanenie Peržanmi,

333 pred n. l.

dobytie Alexandrom Macedónskym,

306 pred n. l.

dynastia Antigonovcov,

57 pred n. l.

rímska kolónia,

395 n. l.

8 rokov pod byzantskou správou,

648 - 746

podmanenie Arabmi,

1191

dobytie anglickým kráľom Richardom I. Levie srdce a
nastolenie vlády dynastie Lusignanovcov,

1489

ostrov pripadol Benátkam,

1570

obsadenie Turkami; Cyprus súčasťou Osmanskej ríše,

zač. 19. stor.

rast národného hnutia vedeného pravoslávnyim duchovenstvom,

júl 1821

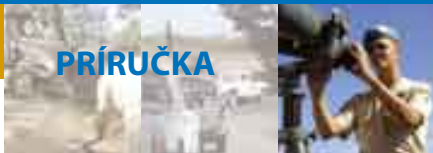
poprava arcibiskupa Kyprianosa,

40-te roky 19. stor.

ostrov v centre záujmu Veľkej Británie,

PRÍRUČKA

4. 6. 1878

britská kolónia na základe britsko-tureckej dohody,

70-te roky 19. stor.

vznik hnutia Enosis za pripojenie Cypru ku Gréckemu kráľovstvu,

1914

Cyprus anektovala Veľká Británia,

1925

britská korunná kolónia, postupné vybudovanie britských vojenských základní, dodnes pod britskou zvrchovanosťou,

30-te roky 20. stor.

najsilnejšie z hnutí za samostatnosť (Enosis) požaduje pripojenie ostrova ku Grécku,

po 2. svetovej vojne

vodcom hnutia Enosis arcibiskup Makarios III.,

od polovice 50-tych r.

ozbrojený boj proti britskej koloniálnej správe; ozbrojený boj medzi prívržencami hnutia Enosis tureckými stúpenkami za rozdelenie ostrova,

1956

dočasná deportácia arcibiskupa Makaria III. Britmi,

1959

britsko-grécko-turecká zmluva - predpokladala udele-

PRÍRUČKA

nie nezávislosti Cypru od r. 1960 a pobyt gréckych a tureckých vojsk na ostrove; Veľká Británia si mala ponechať výsostné práva nad svojimi vojenskými základňami,

16. 8. 1960

vyhlásenie nezávislej Cyperskej republiky na čele s prezidentom arcibiskupom Makariom III.; viceprezident - turecký Cyperčan Fazil Kuçuk; v ústave zakotvený zákaz pripojenia Cypru ku Grécku,

1963

prezidentom zrušené osobitné práva tureckej menšiny (18%), vypuknutie dlhoročnej občianskej vojny,

marec 1964

na urovanie konfliktu povolane vojská OSN (6 300 mužov),

júl 1974

puč proti Makariovi gréckocyperskou národnou gardou za podpory gréckej vojenskej chunty; v snahe predísť pripojeniu Cypru ku Grécku obsadenie severovýchodnej časti ostrova (37% rozlohy) tureckými oddielmi; rozdelenie ostrova na grécku a tureckú časť,

13. 2. 1975

jednostranné vyhlásenie Tureckého federatívneho štátu Cyprus v tureckej časti, prezident - Rauf Denктаş,

PRÍRUČKA

1977

prezident gréckej časti Cypru - Spyros Kiprianu,

15. 11. 1983

Denktaşom jednostranne vyhlásená nezávislosť tureckej časti Cypru (Severocyperská turecká republika), dodnes uznaná iba Tureckom,

28. 2. 1993

zvolenie cyperského prezidenta Glafkosa Johna Kleridisa (predseda konzervatívneho Demokratického zhromaždenia),

1994

usilovanie Kleridisa o federatívny štát, Denktaşa o konfederáciu - zhoda nedosiahnutá, stroskotanie pokusov OSN dosiahnuť riešenie konfliktu,

jún 1994

prijatie rezolúcie OSN č.934 o suverenite ostrova a jeho nedeliteľnosti a nepripojitelnosti k inému štátu,

26. 5. 1996

parlamentné voľby prvýkrát v pomernom zastúpení cyperskými Grékmi,

december 1999

obnovenie rokovania o urovnaní vzťahov,

2002

schválený plán zjednotenia ostrova, nazvaný podľa bývalého gen. tajomníka OSN Kofiho Annana,

UNFICYP

PRÍRUČKA

24. 4. 2004

„Annanov plán“ odmietnutý v referende cyperskými Grékmi,

júl 2006

na stretnutí vodcov obidvoch komunít (T. Papadopoulos a M. A. Talat) došlo k dohode na vytvorení výboru a pracovných skupín, ktoré sa majú zaoberať zásadnými otázkami problému.

3. Forma štátu

Štátne zriadenie: republika

Vznik štátu: 16. 8. 1960 (prijatie ústavy)

Výkonná moc:

prezident, zároveň predseda vlády (5-ročné volebné obdobie), Rada ministrov (vláda),

Zákonodarná moc:

jednokomorová Poslanecká snemovňa volená na 5 rokov - 80 členov, z toho 24 miest rezervovaných pre tureckú menšinu (v súčasnosti neobsadených).

Najvyšší predstavitelia:

prezident a zároveň predseda vlády: **Dimitris Christofias** (od 24. 2. 2008),

PRÍRUČKA

4. Poloha, rozmery, hranice

Ostrov leží vo východnej časti Stredozemného mora, medzi 32° až 35° východnej zemepisnej dĺžky a 34° až 36° severnej zemepisnej šírky. Strategická poloha na rozhraní Európy a Orientu od pradávna lákala dobyvateľov. Cyprus je tretí najväčší ostrov v Stredozemnom mori (po Sicílii a Sardínii) s rozlohou 9 251 km² - o niečo menší ako je plocha Banskobystrického kraja (~1/5 plochy SR). Bez Severocyperskej tureckej republiky a britských vojenských základní má rozlohu 5 896 km² (~64 % plochy ostrova). Sú tu dve britské vojenské základne, ktorých rozloha je 256 km²:

- Western Sovereign Base - Akrotiri SBA (UK) - polostrov Akrotiri a pobrežie k mestu Avdimou,
- Eastern Sovereign Base - Dhekelia SBA (UK) - východná časť Larnackého zálivu.

Od roku 1974 rozdeľuje tzv. „Attilova línia“ ostrov na grécku a tureckú časť. Ostnatý drôtený zátaras na hranici tzv. Zelenej línie (akési hraničné pásmo s neobývanými a zničenými dedinami) s tureckými hliadkami delí i hlavné mesto Lefkosiu.

Cyprus je vzdialený:

- južne od Turecka približne 75 km,
- západne od Sýrie približne 105 km,

PRÍRUČKA

- severne od Egypta približne 380 km,
 - východne od Grécka (ostrov Rhodos) približne 380 km.
- Dĺžka pobrežia je 648 km. Teritoriálne vody sú do vzdialenosti 12 nm.

Časové pásmo: SČ + 2 h.

5. Prírodné podmienky

5.1 Povrch

Ostrov je rozdelený na tri geologické zóny - Keryneia (Pendadaktylos) na severe, Troodos na juhu a Mesaoria na juhovýchode.

Keryneia je prevažne vápencové pohorie, ktoré sa ťahá popri severnom pobreží až na úzky polostrov Karpasia. Na severe dosahuje výšku 1 024 m n. m. (Kyparissovuono). Troodos je vysočina vytvorená z prevažne vyvretých neúrodných hornín. Nachádza sa v strede západnej časti ostrova, kde leží i najvyšší vrch Cypru - Olympus s výškou 1 953 m n. m. Zaberá asi tretinu celkovej rozlohy ostrova. Troodos je typický hlbokými a dlhými údoliami a puklinami s vysokými a strmými svahmi a zrázmi. Tvrdé vyvreté horniny sa v nižších polohách nachádzajú v tvare prstenčov, ktoré obkolesujú Troodos a znižujú sa smerom k pobrežiu. Je to veľmi neúrodná pôda vytvorená z lávových vankúšov. Jednotlivé časti pohoria sa nazývajú podľa údolí, z ktorých najvýznamnejšie sú Solea na severovýchode,

PRÍRUČKA

Pitsylia na juhovýchode a Marathasa na severozápade.

Mesaoria je úrodná rovina s nízkym reliéfom neprekračujúcim 180 m n. m. Prechádza celým ostrovom medzi Keryneiou a Troodosom a tvoria ju flyšové horniny. Celé územie Cypru je charakteristické stredne silnou ale časťou aktivitou zemetrasenia.

5.2 Vodstvo

Všetky väčšie vodné toky pramena v pohorí Troodos a neskôr ústia do mora. Spoľahlivo stačia zásobovať niekoľko priehrad vodou, bez ktorých by mal Cyprus energetické problémy. Jednou z najväčších a najdlhších riek je Gialias. Väčšina riek má behom roka premenlivý stav vody, pričom niektoré v letných mesiacoch vysychajú.

Na polostrove Akrotiri leží solné jazero, ktoré koncom apríla býva do polovice a cez letné mesiace úplne vyschnuté.

5.3 Vegetácia

Napriek malej veľkosti má ostrov mnoho druhov vegetácie. Botanici tu napočítali celkom 530 druhov rastlín. Veľká časť je vzácných a 33 druhov sa dokonca nikde inde na svete nevyskytuje (endemity). Jednou z príčin značnej druhovej rozmanitosti je pestré geologické podložie. Ešte počas antiky (300 rokov pred n. l.) tu grécki botanici nasadili všetky dostupné rastliny. Niektoré stromy v nižších polohách na Troodose a Kerynei prežili až dodnes. Najčas-

tejším stromom je borovica kalábrijská, bežne sa vyskytujú cyprusy, olivovníky, citrusy, jalovec fénický, eukalyptus, kráľovský dub, divoký figovník a iné.

Pre milovníkov flóry je Cyprus pravým rajom. Najbežnejšie sú pelargónie, ktoré často splývajú a vytvárajú mohutné až tri metre vysoké kry. Bohatý sortiment kaktusov a sukulentov vidno i v záhradách. Medzi bežne pestované rastliny patria oleandre, veľmi pekne pôsobia kvitnúce živé ploty z ibišteka. Fikusy dorastajú do veľkosti stromu jablone či hrušky.

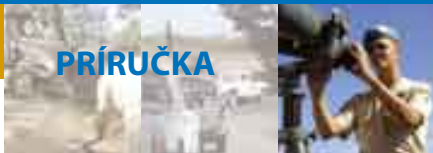
Okrem teplomilných stromov tu rastú tiež jablone, hrušky, broskyne, čerešne a ďalšie stromy bežne sa vyskytujúce v miernom pásme. V pohorí Troodos (Cédrové údolie) sa nachádza céder krátkolistý, ktorý sa nevyskytuje nikde inde na svete. Veľmi obľúbenou rastlinou je vína réva, vyskytujúca sa i v tých najvyšších polohách. Pestuje sa tiež široký sortiment zeleniny a ovocia so zberom viackrát za rok. Dokonca zemiaky sa zbierajú i štyrikrát za rok. Lesy tvoria 13% povrchu územia. Zavlažovaná pôda: 390 km².

5.4 Živočíchy

Cyprus je obdarený bohatou faunou. Vyskytuje sa tu veľké množstvo vtákov, motýľov, plazov a zvierat. Mnohé z nich sú veľmi vzácne. Vďaka polohe je Cyprus aj zastávkou mnohých druhov sťahovavých vtákov pri jesenných

PRÍRUČKA

a jarných preletoch medzi Európou a Afrikou. Medzi zvieratami najvýznamnejšie miesto zastávajú muflóny, ktoré sa pokladajú za jeden z pokladov ostrova. Muflón sa stal symbolom ostrova.

Na polostrove Akamas sú najvhodnejšie podmienky na hniezdenie vzácnych korytnáčiek (kareta obrovská a kareta obecná) v celom Stredomorí. Občas je tu vidieť dnes už veľmi ohrozeného tuleňa stredomorského.

Najväčším v prírode žijúcim živočíchom, ktorý tu má domovské právo, je druh ovce príbuzný muflónom, na ostrove známy ako agrinon. Na Cypre sa vyvinul jej endemický poddruh, takže rovnaké zviera sa nikde inde na svete nevyskytuje.

5.5 Podnebie

Podnebie je na ostrove typické stredomorské, so suchým a horúcim letom a miernou a vlhkou zimou so snehom iba na horách (aj to len na niekoľko dní).

V júli a v auguste dosahujú priemerné denné teploty 29 °C v nížine a 22 °C v horách. Maximálne teploty v júli a v auguste dosahujú 44,5° C.

V januári je teplota okolo 10 °C, na horách 3 °C. Minimálne teploty na horách v zime klesajú až na -5,5 °C. Lefkosia má priemernú teplotu v januári 10,0 °C, v júli 28,3 °C; priemerné ročné zrážky 371 mm. Teplota mora dosahuje v auguste 27 °C, a od júna do novembra okolo 22 °C.

PRÍRUČKA

Počas troch najchladnejších mesiacov (január - marec), priemerná teplota mora kolíše okolo 16 – 17 °C.

Priemerné ročné zrážky stúpajú na juhozápadných náveterných svahoch od 450 mm do 1100 mm na vrchole Troodosu. Medzi severom a juhom vnútrozemia sa zrážky pohybujú od 300 mm do 350 mm. Na hrebeňoch Kerynie spadne pomerne málo zrážok, okolo 550 mm vo výške 1000 m. n. m. Priemerné ročné zrážky na celom ostrove sú 500 mm. Odborníci pozorujú rastúci pokles zrážok za posledných 10 rokov. Ľadovec sa vyskytuje vo väčšine oblastí ostrova 2 - 3 x do roka, v období november - máj.

Na Cypre je jedna z najzdravších klím na svete. Približne 340 slnečných dní do roka umožňuje udržať turistickú sezónu od marca až do konca októbra. Okrem "morskej" rekreácie sú v pohorí Troodos i klimatické kúpele, dostupné len skutočne bohatým.

6. Obyvateľstvo a osídlenie

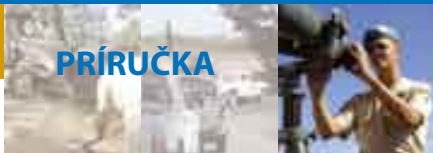
6.1 Demografické charakteristiky a urbanizácia

Cyprus má 788 457 obyvateľov (júl 2007), čo predstavuje priemernú hustotu 85 obyvateľov na 1 km². Ročný prirodzený prírastok obyvateľstva dosahuje 0,53 % (2007).

Na 1000 obyvateľov pripadá ročne 13 novorodencov, 8 úmrtí a 0,4 migrantov (2007). Priemerný vek u mužov

PRÍRUČKA

je 75,6 rokov, u žien 80,5 rokov (2007). Pomer mužov a žien je 0,997 (2007). Pôrodnosť má klesajúcu tendenciu, čoraz častejšie sa vyskytujú už len trojčlenné rodiny. Vekové zloženie (2007): 0 - 14 rokov: 23 %, 15 - 64 rokov: 68,3 %, 65 rokov a viac: 11,8 %. V mestách žije približne 43 % obyvateľov.

Hlavné mesto je Lefkosia (Nicosia - angl., Lefkoşa - turecky) ktoré má približne 234 060 obyvateľov. Je hlavným obchodným centrom. Od roku 1974 je rozdelená na dve časti, grécku a tureckú. Na juhu sa nachádza druhé najväčšie mesto Lemesos (Limassol) s približne 151200 obyvateľmi. Je to hlavný cyperský prístav a dôležité turistické centrum. Larnax (Larnaka) na juhovýchode so 67300 obyvateľmi je druhý významný prístav a tiež jedno z najnavštevovanejších turistických stredísk. Pafos (Paphos) na juhozápade s 41300 obyvateľmi je veľmi rýchlo sa rozvíjajúce nové turistické centrum a je tu druhé najvýznamnejšie letisko ostrova.

V tureckej časti ostrova je dôležité mesto Ammochostos (Famagusta, Gazimagusa) s 20000 obyvateľmi (1985), Morfu (Morfu, Güzelyurt) s 10000 obyvateľmi (1985), nachádzajúce sa vo významnej poľnohospodárskej oblasti a Keryneia (Kyrenia, Girne) na severnom pobreží. Sídla v tureckej časti ostrova boli pomenované v tureckom jazyku.

Cyprus je rozdelený na šesť správnych celkov: Famagusta, Kyrenia, Larnaka, Limassol, Nikosia, Paphos.

PRÍRUČKA

6.2 Etnické zloženie

Obyvateľstvo je etnicky veľmi rôznorodé (2001):

- Gréci približne 77 %,
- Turci približne 18 %,
- iní 5%

6.3 Náboženská príslušnosť:

Náboženské vyznanie je taktiež rôznorodé :

- grécke - ortodoxné (asi 78 % obyvateľstva),
- moslimovia -sunnitský islam (asi 18% obyvateľstva),
- iní (arménska apoštolská cirkev, maroniti) 4%

7. Jazyk

V gréckej časti ostrova je vyučovacím jazykom gréčtina. Používa sa v administratívnom, obchodnom a spoločenskom styku.

V tureckej časti ostrova je úradným jazykom turečtina. Turecky taktiež hovorí 18 % obyvateľstva gréckej časti ostrova.

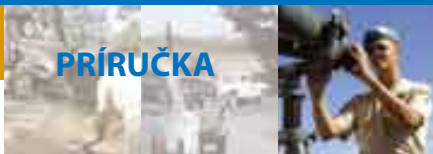
Medzi ďalšie používané jazyky patrí arménčina, cyperská arabčina a angličtina.

8. Hospodárstvo

Cyprus je vyspelý priemyselno-poľnohospodársky štát

PRÍRUČKA

so značným podielom terciálnej sféry. Rozvinutý turizmus prináša značné príjmy do štátneho rozpočtu. Po rozdelení Cypru boli v gréckej časti rýchlo budované nové turistické centrá ako i modernizované staršie. Grécku časť každoročne navštívi okolo 2 mil. turistov.

Vývoj hospodárstva krajiny je poznačený rozdelením štátu v roku 1974. Pretrváva rozdiel v hospodárskom vývoji tureckej a gréckej časti ostrova.

Ekonomické ukazovatele (2007):

- reálny rast HDP - územie pod kontrolou vlády 3,9%,
- v tureckej časti 10,6%
- miera inflácie: - územie pod kontrolou vlády 2,3%,
- v tureckej časti 9,1%;

Odvetvia podieľajúce sa na tvorbe HDP (2005):

- územie pod kontrolou vlády:
 - priemysel 19,1%,
 - poľnohospodárstvo 3,1%,
 - služby 77,8%;
- turecká časť:
 - priemysel 19,1%,
 - poľnohospodárstvo 10,6%,
 - služby 68,9%.

8.1 Nerastné suroviny

Ostrov je bohatý na výskyt nerastných surovín. Sú tu náleziská medi, železa, azbestu, chrómu, sádrovca, mra-

moru, soli a iné. V minulosti tu dominovala ťažba medi, ktorú v súčasnosti nahradila ťažba železných rúd, hlavne pyritu.

8.2 Priemysel a energetika

Výroba elektrickej energie v roku 2005 predstavovala 5,1 mld. kWh prevažne z fosílnych zdrojov. Naftové elektrárne sa nachádzajú v Larnake a Lemesose. Na Cypre neexistuje centrálny rozvod plynu. Vo využívaní slnečnej energie ostrov predstihol Grécko, ktoré bolo prvé v Európe.

Vo výrobných odvetviach prevláda potravinársky priemysel. Jedná sa hlavne o malé a stredné podniky zaoberajúce sa vinárstvom, pivovarníctvom, spracovaním mäsa, rýb, ovocia a zeleniny. Medzi ďalšie odvetvia patrí keramický, textilný, obuvnícky, drevársky, chemický, ťažobný, oceliarsky, elektrotechnický a tabakový priemysel.

8.3 Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárstvo zamestnáva okolo 11 % ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Pestuje sa obilie (pšenica, jačmeň), zemiaky, ovocie (citrusy), vínná réva, olivy, tabak, zelenina a iné. V živočíšnej výrobe prevláda chov oviec a kôz, ďalej sa chovajú ošípané, hovädzí dobytok a hydina. Napriek tomu, že Cyprus je ostrovný štát, jeho vody nie sú bohaté na výskyt rýb. Za jeden z typických produktov ostrova sa považuje včelí med.

8.4 Obchod

V gréckej časti ostrova hlavným vývozným artiklom sú potraviny, hlavne ovocie (citrusy a hrozno) a zemiaky. Okrem toho sa vyvážajú suroviny (pyrit, azbest), lieky, cement, textil, odevy a cigarety.

Najväčší exportní partneri sú: Veľká Británia 15,1%, Grécko 14,2%, Francúzsko 7,7%, Nemecko 4,9%, Spojené Arabské Emiráty 4,2%.

Dovážajú sa pohonné hmoty, stroje a zariadenia (vrátane dopravných prostriedkov), chemické výrobky, spotrebné výrobky a niektoré potraviny.

Importní partneri sú: Grécko 17,6%, Taliansko 11,4%, Nemecko 9% Veľká Británia 8,9 %, Izrael 6,3 %, Francúzsko 4,3%, Holandsko 4,3% a Čína 4,2% (2006).

V tureckej časti ostrova hlavným vývozným artiklom sú citrusy. Okrem toho sa vyvážajú zemiaky a textilné výrobky.

Najväčší exportní partneri sú: Turecko 47%, Veľká Británia 26%, štáty EÚ 15%.

Dovážajú sa predovšetkým stroje a zariadenia, pohonné hmoty, spotrebný tovar, nerastné suroviny, chemické a potravinárske výrobky.

Importní partneri sú: Turecko 56,4%, Veľká Británia 13,5% a štáty EÚ 12,2%.

8.5 Cestná doprava

Cestná sieť je hustá a relatívne kvalitná. V roku 2006 celková dĺžka cestnej siete predstavovala približne 14 630 km, z toho ciest so spevneným povrchom vozovky je 9 349 km (zahŕňa aj 257 km diaľnic). Najbežnejším dopravným prostriedkom je automobil. Autobusy jazdia medzi mestami a na pobreží pomerne často, horšie je to s horskými dedinami, odkiaľ premáva jeden autobus ráno do mesta a poobede späť do dediny. Pamiatkou na britské koloniálne časy je spôsob jazdy vľavo. Medzinárodné označenie vozidiel Cypru: CY.

Diaľničné trasy sú :

- Lefkosia - Lemesos,
- Lefkosia - Larnaka,
- Lemesos - Larnaka.

8.6 Železničná doprava

Železničná sieť na Cypre nie je v súčasnosti v prevádzke. Nachádzajú sa tu iba pozostatky tratí.

8.7 Vodná doprava

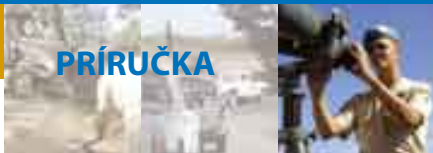
Cyprus má rozsiahlu obchodnú flotilu, ktorá patrí medzi najväčšie na svete. Najznámejšie prístavy sú: Ammochostos, Keryneia, Larnaka, Lemesos , Pafos a Vasileia.

8.8 Letecká doprava

Cyprus má 13 letísk so spevnenou pristávacou plo-

PRÍRUČKA

chou, 3 s nespevnenou pristávacou plochou a 10 pristávacích plôch pre vrtuľníky (2007). Medzinárodné letiská sú tri: Larnaka, Lefkosia a Pafos.

9. Ohniská napätia

V minulosti boli všetky nepokoje na ostrove spôsobené dobývaním územia, ktoré bolo pre každého významné vzhľadom na jeho geografickú polohu a prírodné zdroje. V roku 1960 bol Cyprus vyhlásený za nezávislú republiku a obe časti ostrova boli zahrnuté pod jednu vládu, čo podnietilo vlnu odporu a nesúhlasu medzi Grékmi a Turkami. Odpor vznikol aj z dôvodu medzinárodných zmlúv medzi Tureckom, Gréckom a Veľkou Britániou, ktoré mali rôzne ekonomické a strategické záujmy.

Zmena politickej situácie a nevráživosť medzi oboma komunitami viedla k dvojfázovej vojenskej invázii tureckých ozbrojených síl. Tie obsadili 37% územia severnej časti ostrova. Od augusta 1974 je tak ostrov rozdelený na dve časti - Cyperskú republiku a Severocyperskú tureckú republiku. Medzi severnou a južnou časťou ostrova sa nachádza tzv. nárazníkové pásmo (zelená línia). Toto pásmo kontrolujú mierové sily OSN na Cypre UNFICYP (United Nations Forces In Cyprus).

Počas celého obdobia boli podnikané rôzne pokusy o urovnanie krízovej situácie na ostrove, avšak doteraz bez

úspechu. Najvýznamnejší bol plán bývalého generálneho tajomníka OSN Kofiho Annana na opätovné zjednotenie ostrova, ktorý však grécki Cyperčania odmietli v referende v roku 2004. Cyperský problém rezonuje v súčasnosti aj z dôvodu snahy o vstup do Európskej únie zo strany Turecka, čo chce druhá strana Cyprus a Grécko - ako členovia Európskej únie, využiť a prinútiť Turecko na odchod z ostrova.

Dlhodobého vodcu cyperských Turkov Raufa Denktaša vystriedal v prezidentskej funkcii v apríli 2005 Mehmet Ali Talat. Je považovaný za proeurópskeho politika, ktorý má záujem na zjednotení ostrova. Zahájenie rozhovorov o prístupe Turecka do EÚ poskytlo impulz aj k obnove jednania o Cypre pod záštitou OSN. O osude ostrova môžu rozhodnúť jeho obyvatelia opäť priamo v referende, ktoré sa uskutoční 24. apríla 2008.

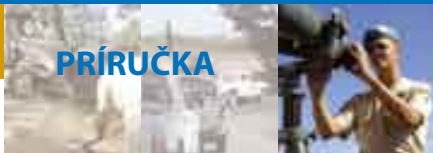
10. Vojenský potenciál

Na území Cypru sa nachádzajú ozbrojené sily Cyperskej republiky, ozbrojené sily Severocyperskej tureckej republiky, útvary a zväzky Turecka, Grécka, Veľkej Británie a mierové jednotky OSN.

Ozbrojené sily Cyperskej republiky (Národná garda) má asi 10 000 vojakov, z toho asi 1 300 profesionálnych vojakov. Do vojenskej služby môže byť povolaných asi 60 000 príslušníkov záloh. Základná vojenská služba je

PRÍRUČKA

v trvaní 25 mesiacov. Cyperská republika vydáva na obranu ročne 3,8% HDP. Vo výzbroji Národnej gardy je asi 154 tankov (typu T-80U a AMX-30B2), 492 bojových vozidiel pechoty (43 BVP-3) a obrnených transportérov, viac ako

560 delostreleckých hlavní, protitankové a protiletadlové riadené strely a asi 15 strážnych a pobrežných člnov. Vo výzbroji leteckých jednotiek sú 3 výcvikové lietadlá a 22 bojových a viacúčelových vrtuľníkov. Výzbroj je v prevažnej miere ruskej, francúzskej a brazílskej výroby.

Ozbrojené sily Severocyperskej tureckej republiky majú asi 5 000 osôb. Základná vojenská služba je v trvaní 24 mesiacov. Do ozbrojených síl môže byť povolanych 26 000 vojakov v zálohe. Vo výzbroji majú mìnometry kalibru 73 mm, protitankové riadené strely a 6 strážnych a pobrežných člnov.

Na území Severocyperskej tureckej republiky sa nachádza asi 36 000 vojakov Turecka. Vo výzbroji majú asi 450 tankov, 630 obrnených transportérov, 650 diel a mìnometov, protitankové strely TOW a MILAN a 4 viacúčelové vrtuľníky.

Grécko má na území Cyperskej republiky dislokovaných približne 950 vojakov. Vo výzbroji majú asi 61 tankov, 92 obrnených transportérov a 24 delostreleckých systémov.

UNFICYP

PRÍRUČKA

Veľká Británia má na území Cyperskej republiky rozmiestnených asi 3 300 vojakov s výzbrojou. Sú organizovaní v 2 peších práporoch, 2 vrulníkových letkách a jednotkách zabezpečenia bojovej činnosti na dvoch vojenských základniach.

Na zabezpečenie dotykovej zóny znepriatelených strán dozerá na Cypre v súčasnosti 923 vojakov mierových síl UNFICYP vyzbrojených ľahkými zbraňami a 168 vojenských policajtov. Mimo slovenského kontingentu v sile 196 osôb pôsobia v misii UNFICYP vojaci Argentíny, Rakúska, Kanady, Chorvátska, Maďarska a Veľkej Británie.

Zdroj: Vojenská geografická informácia č. 20/2008 Topografického ústavu v Banskej Bystrici

UNFICYP

STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA MIEROVEJ MISIE OSN UNFICYP

UNFICYP je jednou z najstarších mierových misií OSN a trvá nepretržite od roku 1964. Vznikla na základe rezolúcie BR OSN č. 186 zo 4. 3. 1964. Cieľom a poslaním operácie je udržiavať Status Quo vo vnútri nárazníkovej zóny, zabezpečiť dodržiavanie prímeria medzi znepriatelenými stranami, prispieť k obnove a udržaniu práva a poriadku na ostrove a vykonávať humanitárne úlohy. Zároveň od roku 1974 separuje proti sebe stojace ozbrojené sily nachádzajúce sa na ostrove.

Ozbrojené sily SR pôsobia v mierovej misii OSN UNFICYP na Cypre na základe uznesenia Národnej rady SR č. 1372 z 10. mája 2001 a v súlade s mandátom plnia operačné úlohy v Sektore 4, v ktorom je SR od 18. júna 2001 veliacou krajinou.

Stalo sa tak po prvýkrát v histórii, čo Slovenská republika prevzala velenie v niektorom zo sektorov misie. Sektor 4 sa nachádza na východ od hlavného mesta a má dve slovenské čaty a jednu maďarskú čatu. Veliteľstvo práporu sa nachádza na severnej strane ostrova v historickom meste Famagusta. Na základe nového konceptu misie UNFICYP stanovenom v dokumente „Force 860“ bola 31. januára 2005 vykonaná redukcia počtov príslušníkov mi-

PRÍRUČKA

sie UNFICYP na Cypre o 1/3, čo spôsobilo, zníženie z pôvodných 280 vojakov SLOVCON na 210. V marci 2005 boli uvoľnené 2 a v apríli 2006 ďalšie 2 miesta pre dôstojníkov Chorvátskych ozbrojených síl. Po rotácii v marci 2008 je v mierovej misii UNFICYP 196 vojakov Ozbrojených síl SR.

Zmeny v štruktúre mierovej misie UNFICYP sa premetli najmä do systému plnenia operačných úloh. Zmenila sa forma prítomnosti a pôsobenia jednotiek OSN v nárazníkovej zóne. Hlavný dôraz je v súčasnosti položený na mobilné a pešie patrolovanie, flexibilitu a zvyšovanie aktivity hliadok v citlivých oblastiach nárazníkovej zóny tzv. „koncentrácia s mobilitou“.

Novým prvkom v štruktúre mierovej misie UNFICYP po redukcii počtov od roku 2005 sú vojenski pozorovatelia – styční dôstojníci (MOLO - Military Observer Liaison Officer), ktorých úlohou je zabezpečiť vyjednávanie a vyššiu formu komunikácie s jednotkami opozičných síl na úrovni styčných dôstojníkov, veliteľov práporov, prípadne veliteľov plukov.

K hlavným operačným úlohám slovenskej jednotky patrí:

- v rámci zachovania integrity nárazníkovej zóny plniť v nej úlohy pozorovania a hliadkovania,
- zabezpečovať integritu nárazníkovej zóny počas tzv. „hlavného obdobia demonštrácií“,

UNFICYP

PRÍRUČKA

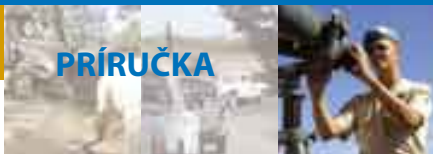

- zabezpečovanie všetkých civilných projektov v priestore nárazníkovej zóny,
- úlohy vyplývajúce z tzv. protipoľovníckych opatrení,
- zabezpečovať vyčlenenie pohotovostných síl a prostriedkov pre velenie operácie UNFICYP (MFR – Mobile Force Reserve), ako i síl a prostriedkov pre vlastný pohotovostný systém (Sector Reserve Platoon),
- okrem úloh v sektore zodpovednosti plnia príslušníci slovenského kontingentu úlohy aj v prospech kontingentov Argentíny ARGCON (Sektor 1) a Veľkej Británie BRITCON (Sektor 2),
- príslušníci ženijnej čaty (FE – Force Engineers) vykonávajú tiež údržbu objektov a budovanie inžinierskych sietí pre veliteľstvo misie v Nikózii a v prospech obyvateľstva takmer na celom území ostrova, hlavne však v priestore nárazníkovej zóny a k nej prilahlých oblastí.

V súčasnosti je UNFICYP mierovou misiou OSN. Nie je to teda vojnová operácia, v ktorej by sa z hľadiska medzinárodného práva uplatňovalo vojnové právo. Pri plnení úloh v jej rámci treba dôsledne rešpektovať ustanovenia o ochrane základných ľudských práv a tiež princípy práva ozbrojeného konfliktu.

PRÍRUČKA

DÔLEŽITÉ INFORMÁCIE

Dislokácia jednotky:

Veliteľstvo Sektoru 4 – mesto **Famagusta**.

Famagusta sa nachádza na brehu Famagustského zálivu vo vzdialenosti 58 km juhovýchodne od Nikózie. Názov mesta Famagusta (GR – Ammochóstos, TUR - Gazimagusa) pochádza z gréckeho slova ammóchos, čo v preklade znamená utopené v piesku. V centre starej časti mesta, ktoré sa volá Maraš je prístav obohaný mohutnými hradbami z benátskeho obdobia. Nová časť mesta nazývaná Varoša (turecky Varos znamená predhradbie) bola v r. 1974 vyludnená, oplotená a odvtedy je prísne strážená tureckými vojakmi a v oblasti platí zvláštny bezpečnostný režim. Nachádzajú sa v nej dve pozície pod správou jednotiek OSN, konkrétne OP-149 a PB-152, na ktorých slúžia príslušníci SLOVCON.

Vo Famaguste, v tesnej blízkosti sídla slovenských jednotiek CGS (Camp General Stefanik), sa nachádza známa vysoká škola EMU (Eastern Mediterranean University, turecká skr. DAU), kde študuje okolo 15 000 študentov prevažne z moslimských krajín a z Afriky. Z bezpečnostného hľadiska predstavuje potenciálne riziko demonštrácií islamských radikálov a eventuálne teroristické útoky.

UNFICYP

PRÍRUČKA

Prevládajúce klimatické podmienky v oblasti:

Stredomorské (horúce letá s minimom zrážok, mierne zimy) ale s vysokou vlhkosťou vzduchu.

Priemerné denné teploty v lete (júl, august):

- okolo 29 ° C (najvyššie denné teploty až 45 ° C)

Priemerné denné teploty v zime:

- okolo 15 ° C (najnižšie teploty v horách aj pod bodom mrazu)

Zrážky:

- najviac v mesiacoch december a január (okolo 70 mm)
- najmenej v mesiacoch júl a august (1 až 2 mm)

Spojenie:

Satelit: 00357 226 148 00

Mobil: Turecká strana 00905 338 395 019

Grécka strana 00357 996 802 14

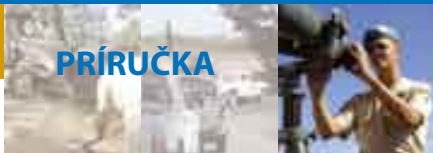
Fax: 00357 226 148 01

e-mail: unficy-sector4-co@un.org,
unficy-sector4-personnel@un.org

Adresa: SEC-4/SLOVCON
Camp General Stefanik
P. O. BOX 40375
CY-6303 Larnaca
CYPRUS

PRÍRUČKA

PRAVIDLÁ SPRÁVANIA SA K MIESTNEJ KOMUNITE A K OPAČNÉMU POHLAVIU

Miestne obyvateľstvo:

- pokiaľ možno nevyhľadávať kontakty s miestnymi obyvateľmi (podľa SOP sú iné ako formálne kontakty s miestnym obyvateľstvom zakázané),
- v prípade kontaktov sa správať slušne, dôstojne (neponižovať, neurážať, vypočuť), neposkytovať vyhlásenia pre novinárov a miestnych predstaviteľov, nezaujímať stanovisko – udržiavať formálnu nestrannosť,
- neoslovovať osamotené ženy (v žiadnom prípade sa nedotýkať žien – považuje sa to za zneuctenie ženy a urážku jej muža),
- nefotiť ženy, pokiaľ k tomu nedajú výslovný súhlas.

Osoby opačného pohlavia vo vlastnej jednotke a v silách OSN:

- rešpektovať ich,
- pri komunikácii dôsledne rešpektovať hodnotu,
- neponižovať a nezvýhodňovať na základe pohlavia,
- sexuálne obťažovanie je jedným z najväznejších prečinov, ktorého následkom môže byť aj trestné stíhanie.

UNFICYP

PRAVIDLÁ SPRÁVANIA SA V UNFICYP

SME SILY OSN NA UDRŽANIE MIERU

Organizácia spojených národov (OSN) stelesňuje túžbu všetkých ľudí na svete po mieri. V tejto súvislosti Charta OSN požaduje, aby sa konanie všetkého personálu OSN vyznačovalo najvyššími štandardmi čestnosti.

Budeme dôsledne rešpektovať Smernice na uplatňovanie noriem medzinárodného humanitárneho práva pre mierové operácie OSN a aplikovateľné ustanovenia Všeobecnej deklarácie ľudských práv ako základného princípu našich mravných noriem.

Sily OSN na udržanie mieru reprezentujú OSN a svojou prítomnosťou pomáhajú krajine prekonať následky konfliktu. Preto musíme splneniu poslania a ideálom OSN podriaďiť svoje osobné záujmy a akceptovať obmedzenia, ktoré z toho vyplývajú.

Svoje privilégia a imunitu vyplývajúce zo zmluvy medzi OSN a hostiteľskou krajinou budeme využívať výhradne na vykonávanie svojich povinností pri plnení úloh. Očakávania svetového spoločenstva a miestnej populácie budú značné a naše konanie, správanie a vyjadrenia budú podrobne monitorované.

PRÍRUČKA

Budeme vždy:

- konať profesionálne a disciplinovane;
- zameriavať sa na dosiahnutie cieľov OSN;
- robiť všetko pre pochopenie mandátu a svojich úloh;
- rešpektovať prostredie hostiteľskej krajiny;
- rešpektovať miestne obyčaje a zvyky, brať do úvahy kultúru, náboženstvo, tradície a rodové záležitosti;
- správať sa k obyvateľstvu hostiteľskej krajiny s rešpektom, slušne a ohľaduplne;
- konať nezaujato, čestne a ohľaduplne;
- podporovať a pomáhať slabým, nevládnym, chorým a zraneným;
- rešpektovať svojich veliteľov a dodržiavať ich nariadenia a rozkazy;
- rešpektovať ostatných príslušníkov misie OSN bez ohľadu na postavenie, hodnosť, etnickú alebo národnú príslušnosť, rasu, pohlavie alebo presvedčenie;
- podporovať a povzbudzovať korektné konanie ostatných príslušníkov misie OSN;
- dodržiavať vstrojovacu disciplínu;
- náležite hospodáriť s finančnými prostriedkami a hodnotami pridelenými na splnenie úloh;
- riadne sa starať o výstroj a výzbroj OSN v našej starostlivosti.

UNFICYP

PRÍRUČKA

Nikdy:

- nespôsobíme diskreditáciu OSN alebo svojej krajiny nezákonným a nečestným konaním, nesplnením svojich povinností alebo zneužitím svojho postavenia ako príslušníka misie OSN na udržanie mieru;
- nevykonám čin, ktorý môže ohroziť splnenie úloh;
- nebudeme nadmieru užívať alkohol, požívať alebo obchodovať s drogami;
- neposkytneme informácie cudzej moci ani nevydám neschválené tlačové vyhlásenie;
- neprezeráme a nezneužijeme informácie získané pri plnení svojich úloh;
- nepoužijeme zbytočné násilie a nikoho v našej opatere nebudeme ohrozovať;
- nespáchame žiadny čin, ktorého následkom by bola fyzická, sexuálna a lebo psychická ujma alebo utrpenie miestnej populácie, zvlášť žien a detí;
- nezapletieme sa do ľúbostných vzťahov, ktoré by mohli ovplyvniť našu nestrannosť alebo blaho iných;
- nebudeme sa správať nezdvorilo alebo urážať miestne obyvateľstvo;
- úmyselne nezničíme, nepoškodíme, nezneužijeme žiadny materiál alebo výstroj a vybavenie OSN;
- nepoužijeme vozidlá alebo iné dopravné prostriedky bez povolenia;

PRÍRUČKA

- nebudeme zhromažďovať nedovolené suveníry;
- nebudeme sa podieľať na nelegálnej činnosti, korupčných alebo nečestných aktivitách;
- nebudeme zneužívať svoju funkciu na vyžadovanie alebo prijímanie neoprávnených a nenáležitých osobných výhod.

Uvedomujeme si, že následky zlyhania pri plnení týchto smerníc môže:

- podryť autoritu a dôveru v OSN;
- ohroziť splnenie úloh;
- ohroziť štatút a bezpečnosť síl OSN určených na udržanie mieru.

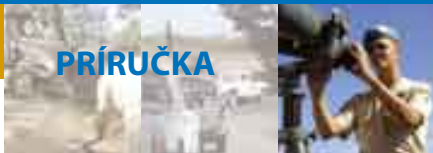

10 ZÁKLADNÝCH PRAVIDIEL SPRÁVANIA SA VOJAKA OSN (UN Code of conduct)

1. Buď ustrojený, myslí a konaj takým spôsobom, ktorý je vhodný pre zachovanie dôstojnosti, disciplíny, dôveryhodnosti, bezúhonnosti, rešpektu a nestrannosti. Buď pyšný, že pôsobíš ako člen mierových síl a nezneužívaj svoje postavenie.
2. Rešpektuj zákony hostiteľskej krajiny, miestnu kultúru, tradície, zvyky a praktiky.
3. Zaobchádzaj s občanmi hostiteľskej krajiny s rešpektom, zdvorilo a s rozvahou. Musíš mať na mysli, že si hosťom, ktorý má pomáhať, za čo môžeš byť obdivovaný a vítaný. Nepožaduj žiadne služby, odmeny, či vecné dary.
4. Nezabávaj sa amorálne, nezneužívaj sexuálne, psychicky či fyzicky miestnych obyvateľov, alebo príslušníkov UN, obzvlášť ženy a deti.
5. Buď ohľaduplný a rešpektuj ľudské práva. Pomáhaj chorým a slabým. Neodplácaj a nepreukazuj nenávisť, obzvlášť pri styku s väzňami (zajatcami), zadržanými.
6. Buď starostlivý k peniazom, dopravným prostriedkom

PRÍRUČKA

a majetku UN, ktorý ti bol zverený a neobchoduj (ne-stávkuj) s nimi pre vlastné obohatenie.

7. Preukazuj vojenskú zdvorilosť, náležitú pozornosť a takt ku všetkým členom misie, vrátane členov UN iného kontingentu s ohľadom na ich vierovyznanie, pohlavie, hodnosť a pôvod.
8. Buď ohľaduplný k životnému prostrediu hostiteľskej krajiny, vrátane fauny a flóry.
9. Neužívaj alkoholické nápoje v nadmernom množstve a drogy v žiadnom množstve.
10. Buď opatrný a diskrétny pri manipulovaní s dôvernými informáciami, hlavne s dôrazom na tie, ktoré by mohli ohroziť životy príslušníkov UN, alebo ich povesť.

PROCEDURÁLNE SLOVÁ POUŽÍVANÉ V RÁDIOKOMUNIKÁCIÍ (Procedure words)

<i>PROWORD</i>	<i>VÝZNAM</i>
ACKNOWLEDGE	Potvrď, že si obdržal moju správu, rozumieš jej a vieš ju vykonať. (WILCO)
AFFIRMATIVE NEGATIVE	Áno / Správne Nie / Nesprávne
ALL AFTER ... ALL BEFORE	Všetko čo si (ja) vysielal po...(kľúčové slovo) Všetko čo si (ja) vysielal pred...(kľúčové slovo)
CORRECT THAT IS CORRECT	Tvoje vysielanie je správne. Je to správne.
CORRECTION	a) V tomto vysielaní je chyba. Pokračujem posledným slovom ktoré bolo vysielané správne. b) V tomto vysielaní je chyba. Správna verzia je..... c) Nasledujúca správa je oprávnená verzia správy ako odpoveď na tvoju žiadosť verifikáciu.
WRONG	Tvoje posledné vysielanie bolo nesprávne. Správna verzia je

PRÍRUČKA

PROWORD	VÝZNAM
END OF MESSAGE - OVER (OUT)	Slovo uzatvára správu práve vysielanú (a vzťahuje sa aj na inštrukcie súvisiace s formálnou správou).
END OF TEXT	Textová časť formálnej správy konci. Nasledujú inštrukcie k danej správe.
FETCH! SPEAKING	Chcel by som hovoriť cez vysielачku s konkrétnou osobou (vol. znak). Žiadaná osoba pri vysielачke.
FIGURES	Nasledujú číslice alebo čísla. (Nepoužíva sa v spojitosti s volacími znakmi, časom, súradnicami, azimutom, vzdialenosťami, atd., hlavne v hláseniach s pevne stanovenou formou a obsahom.)
FROM	a) Tu je ... b) Pôvodca správy je označený volacím znakom, ktorý nasleduje.
TO	Správa je určená adresátom (volacím znakom), ktoré nasledujú.
READ BACK	Opakuj celú nasledujúcu správu presne ako si ju obdržal.

UNFICYP

PROWORD	VÝZNAM
I READ BACK	Nasledujúca správa je odpoveď na tvoju žiadosť o opakovanie.
SAY AGAIN!	Opakuj celé tvoje posledné vysielanie.
I SAY AGAIN	Opakujem vyžiadanú správu (časť správy).
SEND! SEND YOUR MESSAGE! GO AHEAD!	Pokračuj vo vysielaní. Pokračuj vo vysielaní: Som pripravený zaznamenávať.
SILENCE - SILENCE - SILENCE!	Prerušte okamžite všetko vysielanie. Bude prerušené až do odvolania.
SILENCE LIFTED	Prerušenie vysielania odvolané. Sieť je voľná pre vysielanie.
SPEAK SLOWER!	Zníž rýchlosť tvojho vysielania. (Používa sa v spojení so žiadosťou na opakovanie)
I SPELL	Budem hláskovať nasledujúce slovo, skupinu slov, foneticky. (Nepoužíva sa pri kódovaných správach.)

PRÍRUČKA

PROWORD	VÝZNAM
RELAY TO	Odovzdaj nasledujúcu správu všetkým uvedeným adresátom alebo adresátovi, ktorého volací znak nasleduje.
RELAY THROUGH	Pošli túto správu cez...(volací znak stanice).
THROUGH ME	Mám kontakt so stanicou, ktorú voláš. Môžem správu poslať ďalej tejto stanici.
MESSAGE PASSED TO...	Tvoju správu obdržala stanica.... (volací znak)
ROGER	Úspešne som zachytil tvoje posledné vysielenie, rozumel som.
ROGER SO FAR?	Zachytil si úspešne túto časť mojej správy? Rozumel si zatiaľ?
WILCO	Obdržal som tvoju správu, rozumel som jej, a vykonám. (Používa len adresát.)
ROGER a WILCO	sa nikdy nepoužívajú spolu!
UNKNOWN STATION	Identita volajúcej stanice, alebo stanice s ktorou sa pokúšam nadviazať spojenie je neznáma.

UNFICYP

<i>PROWORD</i>	<i>VÝZNAM</i>
VERIFY	Overte celú správu (alebo časť) s pôvodcom správy a odošlite overenú verziu. Používa sa vzhľadom na možnosti adresáta, ktorému bola správa určená.
I VERIFY	Správa, čo nasleduje, bola overená na tvoju žiadosť. Používa sa len ako odpoveď na VERIFY.
WAIT - WAIT - WAIT !	Musím na krátky čas prerušiť vysielanie.
WAIT - OUT	Musím vysielanie prerušiť na dlhší čas, zavolám ti znova, keď budem môcť pokračovať.
WORD AFTER....	Slovo v mojej správe, na ktoré sa odvolávam je slovo, ktoré nasleduje po....
WORD BEFORE	Slovo v mojej správe, na ktoré sa odvolávam je slovo, ktoré predchádza slovu
WORDS TWICE	Podmienky vysielania sú obtiažne. Vysielaj každú frázu (skupinu) dvakrát. Toto slovo môže byť použité ako rozkaz, žiadosť alebo ako informácia.

PRÍRUČKA

KONTROLA SPOJENIA (Radio check)

SILA SIGNÁLU (Signal strength)

LOUD	Vynikajúca.
GOOD	Dobrá.
WEAK	Slabá.
VERY WEAK	Počujem ťa s veľkými ťažkosťami.
NOTHING HEARD	Nepočujem ta vôbec.

ZROZUMITELNOSŤ (Readability)

CLEAR	Vynikajúca.
READABLE	Dobrá. Žiadne problémy, čo sa týka zrozumiteľnosti.
DISTORTED	Mám problémy porozumieť ta kvôli skresleniu.
WITH INTERFERENCE	Mám problémy porozumieť ta kvôli rušeniu.
INTERMITTENT	Tvoje vysielenie je prerušované.
UNREADABLE	Počujem, že vysielaš, ale nerozumiem ta vôbec.

UNFICYP

PRÍKLADY POSIELANIA SPRÁV

RADIO CHECK - kontrola spojenia

Slúži na zisťovanie a kontrolu kvality spojenia medzi dvoma stanicami (vysielačkami), napr. PB - CommCen, auto - PB, auto - CommCen,...

Príklad na Radio Check medzi CommCenom a PB CP 10:

4: 43D, 43D this is 4 – RADIO CHECK – Over

CP 10: 4 this is 43D – You are LOUD and CLEAR – Over

4: This is 4 – You are LOUD and CLEAR – Out

MESSAGE - posielanie správ

Slúži na posielanie informácie z jednej stanice na druhú, napr.: PB- CommCen, auto- PB, auto- CommCen, ..

Príklad na posielanie správ medzi 126 Patrol X PB 126:

126 Patrol: 42C, 42C this is 42LP – MESSAGE – Over

PB 126: 42LP this is 42C – SEND – Over

126 Patrol: This is 42LP – MESSAGE (FOLLOWS): – ...text...
– Over

LEAVING - opustenie AOR

Slúži na podanie informácie o opustení priestoru, udania destinácie služobnej cesty.

Príklad na opustenie AOR medzi CommCenom a 4B:

4B: 4 this is 4B – RADIO CHECK – Over

4: 4B this is 4 – You are LOUD and CLEAR – Over

PRÍRUČKA

4B: This is 4B – You are LOUD and CLEAR – MESSAGE: LEAVING CGS IN DIRECTION TO CSI – Over

4: This is 4 – Roger – Over

4B: This is 4B – Roger – Out

PASSED CHECKPOINT – prechod kontrolným bodom

Slúži na podanie informácie na riadiacu stanicu o bezpečnom prekročení kontrolného bodu Príklad na hlásenie o prekročení K. B.:

PB 126 PatrolX PB 126:

126 Patrol: 4 this is 42LP – MESSAGE – Over

4: 42LP this is 4 – SEND – Over

126 Patrol: From 42LP – MESSAGE FOLLOWS – (WE)PASSED PERGAMOS CHECKPOINT, NTR – Over

4: This is 4 – ROGER – Out

PATROL MESSAGE – hliadka

Slúži na podanie informácie o začiatku, konci, výsledku hliadky (patroly).

Príklad (začiatok): PB 126 Patrol a PB 126:

126 Patrol: 42C from 42LP – RADIO CHECK – Over

PB 126: 42LP from 42C – You are LOUD and CLEAR – Over

126 Patrol: 42C from 42LP – You are LOUD and CLEAR – (PATROL) MESSAGE – PATROL START, NTR – Over

PB 126: From 42C – Roger – Over

126 Patrol: From 42LP – Roger – Out

PRÍRUČKA

PATROL MESSAGE – hliadka

Slúži na podanie informácie o začiatku, konci, výsledku hliadky (patroly).

Príklad (počas hliadky – prechod konkrétnym OPT (reporting point)):

PB 126 Patrol X PB 126:

126 Patrol: 42C from 42LP – MESSAGE – Over

PB 126: From 42C – SEND – Over

126 Patrol: From 42LP – PASSED REPORTING POINT 125, NTR – Over

PB 126: From 42C – Roger – Over

126 Patrol: From 42LP – Roger – Out

PATROL MESSAGE – hliadka

Slúži na podanie informácie o začiatku, konci, výsledku hliadky (patroly).

Príklad (počas hliadky – začiatok pozorovania z konkrétneho OPT):

PB 126 Patrol X PB 126:

126 Patrol: 42C from 42LP – MESSAGE – Over

PB 126: From 42C – SEND – Over

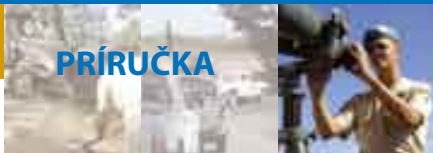
126 Patrol: From 42LP – REPORTING POINT 124, OBSERVATION START, NTR – Over

PB 126: From 42C – Roger – Over

126 Patrol: From 42LP – Roger – Out

PRÍRUČKA

PATROL MESSAGE – hliadka

Slúži na podanie informácie o začiatku, konci, výsledku hliadky (patroly).

Príklad (počas hliadky – koniec pozorovania z konkrétneho OPT):

PB 126 Patrol a PB 126:

126 Patrol: 42C from 42LP – MESSAGE – Over

PB 126: From 42C – SEND – Over

126 Patrol: From 42LP – REPORTING POINT 124, OBSERVATION FINISH, NTR – Over

PB 126: From 42C – Roger – Over

126 Patrol: From 42LP – Roger – Out

PATROL MESSAGE – hliadka

Slúži na podanie informácie o začiatku, konci, výsledku hliadky (patroly).

Príklad (počas hliadky – koniec hliadky), PB 126 Patrol a PB 126:

126 Patrol: 42C from 42LP – MESSAGE – Over

PB 126: From 42C – SEND – Over

126 Patrol: From 42LP – PATROL FINISH, NTR – Over

PB 126: From 42C – Roger – Over

126 Patrol: From 42LP – Roger – Out

Fonetická abeceda

písm.	fonet. prepis
A	ALPHA
B	BRAVO
C	CHARLIE
D	DELTA
E	ECHO
F	FOXTROT
G	GOLF
H	HOTEL
I	INDIA
J	JULIET
K	KILO
L	LIMA
M	MIKE
N	NOVEMBER
O	OSCAR
P	PAPA
Q	QUEBEC
R	ROMEO

písm./číslo	fonet. prepis
S	SIERA
T	TANGO
U	UNIFORM
V	VICTOR
W	WHISKEY
X	X-RAY
Y	YENKEE
Z	ZULU
0	ZERO
1	ONE
2	TWO
3	THREE
4	FOUR
5	FIVE
6	SIX
7	SEVEN
8	EIGHT
9	NINE

PRÍRUČKA

Mierová misia UNFICYP nie je vojnovou operáciou, avšak aj tak treba rešpektovať normy a princípy práva ozbrojeného konfliktu!

Zabráň porušovaniu noriem a princíпов práva ozbrojeného konfliktu!

Všetky podozrenia na ich porušenie nahlás svojmu nadriadenému!

VŠEOBECNÁ DEKLARÁCIA ĽUDSKÝCH PRÁV

(prijatá na zasadaní III. Valného zhromaždenia OSN
10. decembra 1948)

„Článok 3

Každý má právo na život, slobodu a osobnú bezpečnosť.

Článok 5

Nikto nesme byť podrobovaný mučeniu alebo krutému neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaní alebo trestu.“

PRÁVO OZBROJENÉHO KONFLIKTU

PRINCÍPY PRÁVA OZBROJENÉHO KONFLIKTU

- 1. Nevyhnutné vojenské opatrenie** – môžeš použiť potrebnú a nevyhnutnú silu na získanie vojenskej výhody.
- 2. Právna regulácia** – môžeš použiť len také zbrane, prostriedky a spôsoby vedenia bojovej činnosti, ktoré nie sú zakázané.
- 3. Rozlíšenie** – pri použití sily musíš dôsledne rozlišovať medzi kombatantmi a nekombatantmi, medzi civilnými a vojenskými osobami a objektmi.
- 4. Primeranosť** – môžeš použiť len také prostriedky a spôsoby vedenia bojovej činnosti, ktorých použitie nebude mať neprimerané dôsledky na životy a zdravie nekombatantov, civilných osôb a na civilné alebo inak chránené objekty a životné prostredie.
- 5. Humanita** – nespôsobuj nadmerné a zbytočné utrpenie ľuďom, správaj sa ľudsky ku všetkým osobám, ktoré sú postihnuté konfliktom (zranení, chorí, zajatci, zadržaní, civilné osoby).

PRÍRUČKA

PRAVIDLÁ SPRÁVANIA SA V BOJI

1. Boj len proti kombatantom!
2. Útoč len na vojenské ciele!
3. Ušetri civilné osoby a objekty!
4. Obmedz ničenie len na to, čo si vynucuje splnenie tvojej úlohy!
5. Neupravuj svoju zbraň alebo muníciu tak, aby spôsobovali nadmerné utrpenie!

PRAVIDLÁ ZAOBCHÁDZANIA S OBEŤAMI KONFLIKTOV

OBETE KONFLIKTOV:

1. Zranení kombatanti (vlastní aj protivníka)
2. Stroskotanci (aj posádky lietadiel)
3. Zajatci
4. Civilné osoby

UNFICYP

PRÍRUČKA

ZRANENÍ KOMBATANTI:

Odzbrojit!

Poskytnúť pomoc!

Odovzdať nadriadenému alebo zdravotníckemu personálu!

STROSKOTANCI:

Odzbrojit!

Ušetriť!

Poskytnúť pomoc, správať sa humánne a chrániť!

Odovzdať nadriadenému!

KOMBATANTI, KTORÍ SA VZDÁVAJÚ:

Ušetriť!

Odzbrojit!

Správať sa humánne a chrániť!

Odovzdať nadriadenému!

CIVILNÉ OSOBY:

Rešpektovať ich práva!

Rešpektovať ich majetok (neničiť, nekradnúť, neplieňať)!

Zaobchádzať humánne a chrániť (pomsta a branie rukojemníkov je zakázané)!

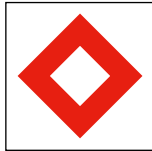
PRÍRUČKA

ROZoznÁVACIE ZNAKY A ČINNOSŤ VOJAKOV

Pri plnení úloh v priestore operácie sa môžeš stretnúť s medzinárodne platnými znakmi na ktoré treba správne reagovať.

VOJENSKÁ A CIVILNÁ ZDRAVOTNÍCKA SLUŽBA, DUCHOVNÝ PERSONÁL V OZBROJENÝCH SILÁCH

Ak nie je stanovené inak:

1. Umožni takto označeným osobám plniť ich úlohy.
2. Nevstupuj do takto označených budov, zariadení a objektov a nenič ich.
3. Umožni takto označeným vozidlám, lodiam a lietadlám pokračovať v ceste.
4. Každé podozrenie na zneužitie znakov hlás svojmu veliteľovi!

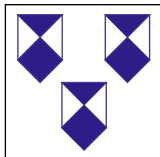
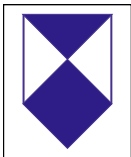
CIVILNÁ OBRANA

Ak nie je stanovené inak:

1. Umožni takto označeným osobám plniť ich úlohy.
2. Nevstupuj do takto označených budov, zariadení a objektov a nenič ich.
3. Umožni takto označeným vozidlám, lodiam a lietadlám pokračovať v ceste.
4. Každé podozrenie na zneužitie znaku hlás svojmu veliteľovi!

KULTÚRNE HODNOTY (KULTÚRNE PAMIATKY, ARCHÍVY A POD.), PERSONÁL NA OCHRANU KULTÚRNYCH HODNÔT

Ak nie je stanovené inak:

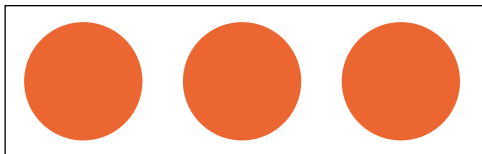
1. Umožni takto označeným osobám plniť ich úlohy.
2. Nevstupuj do takto označených budov, zariadení a objektov a nenič ich.

PRÍRUČKA

3. Umožni takto označeným vozidlám, lodiam a lietadlám pokračovať v ceste.
4. Každé podozrenie na zneužitie znaku hlás svojmu veliteľovi!

STAVBY A ZARIADENIA OBSAHUJÚCE NEBEZPEČNÉ SILY (priehrady, jadrové elektrárne, sklady nebezpečných látok)

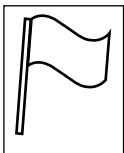
Ak nie je stanovené inak:

1. Nevstupuj do takto označených budov, zariadení a objektov a nenič ich.
2. Každé podozrenie na zneužitie znaku hlás svojmu veliteľovi!

UNFICYP

BIELA VLAJKA – VLAJKA PRÍMERIA ALEBO OZNAČENIE PARLAMENTÁRA

Pravidlá správania sa:

1. Takto označenú osobu ušetri, prekontroluj, odzbroj a odovzdaj svojmu veliteľovi.
2. Takto označené vozidlá, lode a lietadlá ušetri, prekontroluj, odzbroj a odovzdaj svojmu veliteľovi.
3. Každé podozrenie na zneužitie znaku hlás svojmu veliteľovi!

OZNAČENIE TÁBORA VOJNOVÝCH ZAJATCOV (PW, PG) A INTERNAČNÝCH TÁBOROV (IC)

PW

PG

IC

Ak nie je stanovené inak:

1. Nevstupuj do takto označených budov, zariadení a objektov a nenič ich.
2. Každé podozrenie na zneužitie znaku hlás svojmu veliteľovi!

PRÍRUČKA

VŠEOBECNÉ PRAVIDLÁ POUŽITIA SILY V MIEROVÝCH SILÁCH OSN (pravidlá nasadenia - ROE)

Úloha:

1. Monitorovať situáciu v nárazníkovej zóne pozorovaním a hliadkovaním s cieľom oddeliť znepriatelené strany.

Sebaobrana:

2. Máš právo použiť silu (vrátane osobnej zbrane) v sebaobrane, ak je vedený útok na tvoj život alebo životy príslušníkov tvojej jednotky.
3. V sebaobrane môžeš použiť len minimálnu silu, ktorá je nevyhnutná na odvrátenie nebezpečenstva ohrozenia života.

Všeobecné pravidlá:

4. Vždy používaj len minimálnu potrebnú silu na splnenie tvojej úlohy.
5. Správaj sa za každých okolností humánne, zvlášť voči civilným osobám a osobám, ktoré sú v tvojej moci.
6. Ak ti to umožňuje situácia poskytni pomoc raneným.
7. Vždy rešpektuj súkromný majetok. Nikdy nekradni a neplieň.

PRÍRUČKA

8. Každé porušenie pravidiel práva ozbrojeného konfliktu alebo ochrany základných ľudských práv a slobôd hlás svojmu nadriadenému.

Výzva a varovanie:

9. Ak nejaká osoba alebo skupina osôb ohrozuje splnenie mojich úloh a situácia to dovoľí vyzvať „United Nations! Stop or I will Fire!“
10. Ak porušiteľ (porušitelia) neuposlúchnu výzvu môžeš použiť varovný výstrel.

Mierená (smrtiaca) strelba:

11. Mierenú strelbu môžeš použiť ak je ohrozený tvoj život, život personálu OSN, osôb a majetku pod tvojou ochranou. To znamená:
 - a) môžeš použiť mierenú strelbu proti jednotlivcom, ktorý strieľajú alebo mieria svojou zbraňou na teba, iný personál OSN alebo osoby a majetok určený k ochrane nadriadeným (osoby a majetok so špeciálnym štatútom),
 - b) môžeš použiť mierenú strelbu proti osobe (osobám), ktorá jednoznačne ohrozuje tvoj život, životy personálu OSN alebo osôb a majetok určené k ochrane nadriadeným (osoby a majetok so špeciálnym štatútom) nástražným výbušným systémom, granátom bombou a pod.,

PRÍRUČKA

- c) môžeš použiť mierenú strelbu proti osobe (osobám) ktorá jednoznačne zámerne vedie svoje motorové vozidlo proti tebe, inému personálu OSN alebo osobám a majetku určených k ochrane nadriadeným (osoby a majetok so špeciálnym štatútom).
12. Môžeš použiť mierenú (smrtiacu) strelbu proti osobám, ktoré sa pokúšajú ukradnúť UN zbrane, muníciu alebo majetok so špeciálnym štatútom ak takémuto správaniu nemožno zabrániť inak.

Minimálna sila:

13. Ak si prinútený použiť strelnú zbraň musíš:

- a) použiť len mierenú strelbu,
 - b) strieľať len v nevyhnutných prípadoch,
 - c) urobiť všetky primerané opatrenia na zabránenie vzniku nie nevyhnutných škôd,
 - d) zastaviť strelbu čo najskôr ako to situácia dovolí.
14. Nikdy nesmieš zámerne a bezdôvodne útočiť proti civilným osobám a objektom (vrátane náboženských) ak takýto majetok nie je zneužívaný pre vojenskú činnosť a použitie sily je povolené tvojim veliteľom.

PRÍRUČKA

PRÁVNE ASPEKTY ZODPOVEDNOSTI VOJAKA

ZÁVÄZNÉ PRÁVO:

- medzinárodné právo (najmä právo ozbrojeného konfliktu a právo na ochranu základných ľudských práv a slobôd),
- právo Slovenskej republiky,
- právo prijímajúcej krajiny.

Jurisdikcia (úradná právomoc, predovšetkým súdna):

V prijímajúcom štáte platí **spoločná jurisdikcia s prednostným uplatnením právomoci slovenských vyšetrovacích a súdnych orgánov**. To znamená, že každé riešenie porušenia pravidiel prednostne riešia príslušné orgány Slovenskej republiky (priestupky spravídla veliteľ, trestné činy príslušný vyšetrovateľ a súd Slovenskej republiky). Slovenského vojaka UNFICYP môže vydať k stíhaniu miestnymi alebo medzinárodnými orgánmi iba príslušný orgán Slovenskej republiky. Vojak UNFICYP má imunita voči zatknutiu a zadržaniu miestnymi súdmi ak ide o činy spojené s výkonom služobných povinností.

Vojaci UNFICYP sú povinní rešpektovať zákony, kultúru a tradície prijímajúceho štátu.

PRÍRUČKA

Zodpovednosť:

- osoba, ktorá sa konania v rozpore s právnymi normami dopustila alebo takéto konanie nariadila,
- podľa právneho poriadku Slovenskej republiky a podľa medzinárodného práva.

POUŽITIE DONUCOVACÍCH PROSTRIEDKOV Z HĽADISKA VNÚTROŠTÁTNEHO PRÁVA

Zákon č. 321/2002 o ozbrojených silách Slovenskej republiky

„Druhy donucovacích prostriedkov a ich použitie

§ 14

(1) *Vojak môže pri plnení úloh ozbrojených síl vo výkone poriadkovej, strážnej, eskortnej alebo dozornej služby použiť donucovacie prostriedky, ktorými na účely tohto zákona sú*

- hmaty, chvaty, údery a kopy sebaobrany,*
- použitie služobného psa,*
- bodná zbraň alebo sečná zbraň,*
- úder zbraňou,*

- e) *hrozba zbraňou,*
- f) *varovný výstrel do vzduchu,*
- g) *strelná zbraň.*

(2) Zamestnanec, ktorý sa podieľa na plnení úloh ozbrojených síl a je zaradený na výkon strážnej služby alebo dozornej služby, môže pri jej výkone použiť donucovacie prostriedky podľa odseku 1 v tých prípadoch a za tých istých podmienok ako vojak.

§ 15

(1) Pred použitím donucovacích prostriedkov je vojak povinný osobu, proti ktorej zakročuje, vyzvať, aby upustila od protiprávneho konania s výstrahou, že bude použitý niektorý z donucovacích prostriedkov. Od výzvy a výstrahy môže vojak upustiť iba v prípade, keď je sám napadnutý alebo je ohrozený život alebo zdravie inej osoby a vec neznesie odklad, alebo tomu bránia iné okolnosti.

(2) O tom, ktorý z donucovacích prostriedkov vojak použije, rozhoduje podľa konkrétnej situácie tak, aby dosiahol účel sledovaný zákrokom a použitý donucovací prostriedok a intenzita jeho použitia neboli zjavne nepriemerané nebezpečnosti útoku.

(3) Pri zákroku proti tehotnej žene, osobe vysokého veku, osobe so zjavnou telesnou chybou alebo chorobou

PRÍRUČKA

a proti osobe mladšej ako 15 rokov je vojak oprávnený použiť z donucovacích prostriedkov iba hmaty a chvaty. Ostatné donucovacie prostriedky je vojak oprávnený použiť len vtedy, keď útok týchto osôb bezprostredne ohrozuje životy alebo zdravie iných osôb alebo vojaka alebo hrozí závažná škoda na majetku a nebezpečenstvo nemožno odvrátiť inak.

§ 16

Použitie strelnej zbrane

(1) Vojak môže použiť strelnú zbraň pri výkone poriadkovej, strážnej, eskortnej alebo dozornej služby,

- a) ak ide o nutnú obranu alebo o krajnú núdzu,*
- b) na odvrátenie nebezpečného útoku alebo na odvrátenie priamo hroziaceho nebezpečenstva útoku, ktoré ohrozujú strážený objekt alebo strážené stanovište, a to po márnej výzve, aby sa upustilo od útoku,*
- c) na zamedzenie úteku zo stráženého objektu alebo stráženého stanovišta ozbrojenej osobe alebo osobe dôvodne podozrivej zo spáchania obzvlášť závažného trestného činu, ktorú nemožno iným spôsobom zadržať.*

(2) Pred použitím strelnej zbrane je vojak povinný vyzvať osobu, proti ktorej zakročuje, aby upustila od protiprávneho konania s výstrahou, že bude použitá strelná zbraň. Pred použitím strelnej zbrane je vojak povinný po-

PRÍRUČKA

užiť aj varovný výstrel. Od výstrahy zvolaním "Stoj!", "Stoj, lebo strelím!" a varovného výstrelu do vzduchu môže vojak upustiť len v prípade, ak je sám napadnutý alebo ak je ohrozený život alebo zdravie inej osoby, alebo vec nesie odklad.

(3) Pri použití strelnej zbrane je vojak povinný dbať na potrebnú opatrnosť, najmä aby čo najviac šetril život osoby, proti ktorej zákrok smeruje, a aby nebol ohrozený život ani zdravie iných osôb.

(4) Použitie strelnej zbrane vojakmi vyslanými mimo územia Slovenskej republiky sa spravuje medzinárodnými zmluvami vojenskej povahy, ktorými je Slovenská republika viazaná, a ďalšími jej medzinárodnými záväzkami."

UNFICYP

Vylúčenie protiprávnosti činu:

Okrem uvedeného treba pripomenúť aj situácie, kedy okolnosti vylučujú protiprávnosť činu. Ide o situácie, ktoré zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov charakterizuje ako **nutnú obranu a krajnú núdzu.**

PRÍRUČKA

Nutná obrana:

Čin inak trestný, ktorým niekto odvracia priamo hroziaci alebo trvajúci útok na záujem chránený trestným zákonom, ak nebola obrana celkom zjavne neprimeraná útoku nie je trestným činom. Aj za situácie, keď obrana bola zjavne neprimeraná útoku nemusí ísť o trestný čin ak človek konal v silnom rozrušení spôsobeným útokom, najmä v dôsledku zmätku, strachu alebo zľaknutia:

- pri nutnej obrane ide o **odvrátenie nebezpečenstva, ktoré vzniká útokom človeka**, pričom obrana je namierená proti útočníkovi,
- **útokom je** protiprávne konanie človeka proti životu a zdraviu ďalších osôb, proti majetku a hodnotám,
- **obrana** smeruje proti útočníkovi (proti integrite jeho osobnosti) a musí prebiehať súčasne s útokom (ak útok skončil, môže ísť o odplatu),
- Napr. použitie strelnej alebo bodnej zbrane proti útočníkovi, ktorý je ozbrojený zbraňou (strelná zbraň, granát, bomba alebo iná zbraň), ktorú chce zjavne použiť proti mne, inej osobe alebo proti objektu kde sú ľudia alebo životne dôležité zariadenia so zjavným cieľom zničiť, zraniť alebo zabiť.

PRÍRUČKA

Krajná núdza:

Čin inak trestný, ktorým niekto odvracia nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu, ktorý chráni trestný zákon, ak nebolo možné toto nebezpečenstvo odvrátiť inak alebo spôsobený následok je zjavne závažnejší ako ten, ktorý hrozil nie je trestným činom. Nie je však o krajnou núdzou ak ten, komu nebezpečenstvo priamo hrozilo, bol podľa všeobecne záväzného predpisu povinný ho znášať:

- **konaním v krajnej núdzi je adekvátna reakcia na nebezpečenstvo hroziace životu a zdraviu ľudí, hodnotám a majetku,**
- pri krajnej núdzi ide o **odvrátenie nebezpečenstva, ktoré môže byť spôsobená prírodnou silou** (povoď, požiar, lavína a pod.), **človekom** (pri dopravnej nehode, nepríčetná osoba) **a ďalšími skutočnosťami** (elektrická energia, plyn, para a pod.),
- konaním v krajnej núdzi nie je ak nebezpečenstvo bolo možné odvrátiť inak a včas alebo ak spôsobený následok je zjavne závažnejší ako ten, ktorý hrozil.

OPATRENIA NA MINIMALIZÁCIU RIZÍK OHROZUJÚCICH ZDRAVIE

Možné zdravotné riziká:

1. Vysoké teploty a slnečné žiarenie

Vplyvom vysokej teploty sa narúšajú mechanizmy regulujúce telesnú teplotu a vnútorné prostredie organizmu. Suchosť a vysoká prašnosť spôsobujú ochorenia horných dýchacích ciest a zápal spojiviek.

Opatrenia:

- Používaj ochranné slnečné okuliare s dostatočným UV filtrom, min. 400 nm! Okuliare si treba vopred osobne vyskúšať a prispôbiť veľkosti tváre, nositelia dioptrických okuliarov musia tento problém riešiť individuálne.
- V prašnom prostredí si dýchacie cesty (nos, ústa) chráň šatkou, prípadne rúškou!
- Hlavu si vždy chráň pokrývkou, používaj predpísaný odev a obuv!
- Na ochranu pokožky pred slnečným žiarením používaj ochranné prípravky s UV filtrom, proti bodavému hmyz prípravky s repelentným účinkom! Pery si natieraj balzomom na pery s UV filtrom!
- Na opudnenie bodavého hmyzu z ochranného odevu

PRÍRUČKA

používaj impregnačný prostriedok! Spravidla je možné použiť prípravok aj na ochranu pokožky.

Pri výskyte príznakov (bolesti hlavy, únava, nutkanie na vracanie, závraty, začervenaná pokožka, pálenie očí a pod.) vždy vyhľadaj zdravotnícku pomoc!

2. Voda

Vo vode prežívajú najčastejšie pôvodcovia črevných ochorení (cholera, týfus, dyzentéria, salmonelóza). Pitím znečistenej vody sa človek môže nakaziť. Znečistená voda podmieňuje aj vznik parazitárnych ochorení (schistosomiáza), ktoré môžu do organizmu preniknúť aj cez neporušenú pokožku pri kúpaní vo voľnej prírode.

Všeobecné príznaky črevných ochorení:

- bolesti brucha, často kŕčovitého charakteru
- časté hnačkové stolice
- nevoľnosť, pocit na zvracanie až vracanie
- zvýšená teplota, bolesti hlavy, telesná slabosť

Opatrenia:

- Dodržiavaj pitný režim, svoju polnú fľašu si pravidelne dezinfikuj!
- Pri plnení úloh mimo jednotky nezabudni si so sebou zobrať vždy dostatočné množstvo zdravotne bezpečnej vody!

- Za zdravotne bezpečnú považuj len vodu dodávanú z centrálnych preverených zdrojov, ktorú zabezpečuje proviantná služba tvojej jednotky!
- Pri používaní balenej vody určenej na pitie pi len vodu z nepoškodených balení!
- Nikdy nepi vodu z nepreverených zdrojov (v prípade krajnej núdze len po úprave dezinfekčnými tabletami)!
- Nikdy sa nekúp v neznámej vode vo voľnej prírode (oázy, stojaté vody, vodné nádrže, zavlažovacie kanály a pod.)!
- Umývaj sa, (resp. kúp sa) len v zariadeniach na to určených!

3. Potraviny

Po vode sú druhým najzávažnejším možným zdrojom ochorenia zažívacieho traktu. Najčastejšie črevné ochorenia aj so všeobecnými príznakmi boli popísané v predchádzajúcej časti. Medzi ďalšie závažné ochorenia, ktoré sa prenášajú potravinami, patrí vírusový zápal pečene typu A.

Zdrojom ochorenia je človek, ktorý vylučuje pôvodcu ochorenia stolicou. K prenosu dochádza hrubým porušením zásad osobnej hygieny (neumytím si rúk po stolici) a následnou kontamináciou predmetov (znečis-

PRÍRUČKA

tením), s ktorými chorý prichádza denne do styku, ako aj možným zavlečením pôvodcu ochorenia do stravy.

Príznaky ochorenia:

- zvýšená teplota,
- nechutenstvo odpor k masným jedlám,
- tmavý moč, svetlá stolica,
- žlté sfarbenie očného belma, sliznice ústnej dutiny, pokožky.

Incubačná doba je najčastejšie 14 až 15 dní, ale môže byť až 50 dní. V súčasnom období najúčinnjším preventívnym opatrením proti tomuto ochoreniu je očkovanie, ktoré bolo aplikované všetkým vojakom pred nástupom na misiu.

Opatrenia:

- Pred každou konzumáciou jedla si vždy dôkladne umy ruky v zdravotnej bezpečnej vode!
- Po každej malej aj veľkej potrebe (použití WC) si vždy umy ruky v zdravotne bezpečnej vode!
- Zásadne konzumuj len stravu vydanú svojou jednotkou!
- Nikdy nekonzumuj stravu z iných zdrojov (od miestneho obyvateľstva, trhovísk, z voľnej prírody a náhodne získanú)!

PRÍRUČKA

- Centrálné pripravované jedlo ihneď skonzumuj, vydanú stravnú dávku skonzumuj v určenom čase!
- Nevytváraj si zbytočné zásoby, pamätaj, že potraviny podliehajú rýchlo skaze! Zvyšky jedla priťahujú živočíšnych škodcov do životného priestoru jednotky.
- Pri nutnosti skladovania potravín sa riadiť podľa pokynov veliteľa, resp. proviantnej služby!
- Zvyšky stravy odkladaj do vopred určených uzavretých nádob, v prípade nutnosti ich zakop, znížiš tak výrazne riziko prenosu nákaz hľodavcami a hmyzom!

4. Sexuálne prenosné ochorenia

Medzi sexuálne prenosné ochorenia patria najmä kvapavka, syfilis a HIV/AIDS. Pôvodcovia ochorenia sa nachádzajú v krvi a telesných tekutinách (sliny, sperma, pošvový sekret) a prenášajú sa najčastejšie nechráneným sexuálnym stykom.

Ochorenie HIV/AIDS sa okrem prenosu pohlavným stykom prenáša aj krvnou cestou (infikovanou krvou pri transfúzii, infikovaným ihlami po vnútrožilnej aplikácii drog, nesterilnými lekáarskymi nástrojmi a pod.).

Opatrenia:

- Vyvaruj sa akéhokoľvek nechráneného pohlavného styku!

PRÍRUČKA

- Lekárske vyšetrenie a ošetrovanie vyžadujú len od zdravotnej služby misie!
- Vyvaruj sa akupunktúry, tetovania a zákrokov miestnych ľudových liečiteľov!

5. Ostatné zdravotné riziká

- uhryznutie plazom, hlodavcom a uštipnutie hmyzom a pavúkmi,
- ochorenia prenášané hmyzom.

Opatrenia:

- Nikdy sa nepohybuj bosý!
- Vyhýbaj sa plazom, nikdy sa ich nepokúšaj chytiť!
- Nikdy nespí na holej zemi, resp. na podlahe!
- Používaj repelentné prostriedky a špeciálne siete proti hmyzu!
- Pri obliekaní odevu a pri obúvaní skontroluj výstrojnú časť!
- Po uhryznutí hadom, alebo iným plazom, uštipnutí škorpiónom, okamžite vyhľadaj lekársku pomoc!

V prípade poranenia zvierateľom (psy, mačky, šakaly, líšky) je nutné ranu dobre umyť vodou a mydlom a čo najskôr vyhľadať zdravotnícku pomoc!

PRÍRUČKA

Pred nástupom na plnenie úloh vo vojenskej operácii boli všetci vojaci, v súlade Odporúčaním Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) a Štandardizačného dokumentu NATO STANAG 2037 MED, 8. vydanie, zaočkovaní proti nasledovným prenosným ochoreniam:

1. **vírusová hepatitída typu A a B** (vírusový zápal pečene typu A a B)
2. **týfus**
3. **meningokoková meningitída typu A a C** (hnisavý zápal mozgových obalov spôsobený baktériou *Neisseria meningitidis* skupiny A a C)
4. **tetanus** – preočkovanie osôb, u ktorých od posledného očkovania uplynulo 10 rokov
5. **poliomyelitída** (detská obrana).

Počas celého pobytu v zahraničí dodržiavaj uvedené pokyny. Pamätaj, že tým chrániš nielen seba, ale aj ostatných. Rešpektovanie týchto zásad, ako aj osobný zodpovedný prístup k nariadeniam, s ktorými budeš zoznámený na mieste pôsobenia, je najúčinnnejším predpokladom toho, že sa po vykonanej službe vrátiš do vlasti v plnej sile a zdraví.

(Zdroj: Opatrenia na minimalizáciu rizík ohrozujúcich zdravie vojakov Ozbrojených síl Slovenskej republiky pri plnení úloh mimo územia SR - Vojenský ústav hygieny a epidemiológie Bratislava 2008)

PRÍRUČKA

ZÁSADY POSKYTOVANIA PRVEJ POMOCI

Základné zásady:

1. Skontrolovať a **preveriť možné nebezpečenstvo** (nebezpečenstvo ostreľovania, výbuchu, zasiahnutia nebezpečnými látkami). **Len v bezpečnom prostredí možno poskytnúť pomoc inému a neohroziť seba.**
2. Zostať **pokojný, konať opatrne, ale rozhodne.**
3. Skontrolovať **základné životné funkcie** (dýchanie, krvný obeh, tep), zistiť či je postihnutý **pri vedomí, či krváca a rozsah poranení.**
4. Ak to stav postihnutého dovoľí, **premiestniť** ho na bezpečné miesto (mimo dosahu nebezpečných látok – napr. PHM, v lete do tieňa a v zime zabezpečiť prikrytie), vhodne ho uložiť (na chrbát, na rovné miesto).
5. Udržiavať postihnutého **pri vedomí** (dotýkať sa ho, rozprávať sa s ním).
6. **Privolať odbornú pomoc** všetkými dostupnými prostriedkami (hlas, telefón, vysielacia).
7. Neopúšťať postihnutého, a ak tak len na nevyhnutný čas.

Ak postihnutý nedýcha, nemožno mu nahmatať pulz, (na krčnej tepne) treba okamžite (alebo hneď, ako to situácia dovoľí) pristúpiť k oživovaniu.

OBNOVA ZÁKLADNÝCH ŽIVOTNÝCH FUNKCIÍ:

Poloha postihnutého:

- na chrbte, na pevnom podklade,
- ak leží tvárou k zemi alebo je v inej polohe, opatrne ho položiť na zem do správnej polohy, nekrútiť hlavou a ramenami.

Umelé dýchanie a masáž srdca:

- položiť ruku na čelo a 2 prsty druhej ruky pod bradu a opatrne zakloniť hlavu postihnutého dozadu,
- nadýchnuť sa a cez pootvorené ústa (cez rúšku alebo bez nej) vdýchnuť do postihnutého a nechať ho spontánne vydýchnuť,
- nahmatať stred okraja hrudnej kosti a na vzdialenosť 2 prstov od spodnej časti smerom k hlave položiť okraj dlane a na ňu položiť aj druhú ruku,
- váhou svojho tela pri vystretých rukách stlačiť hrudník,
- frekvencia – **2 vdychy a 30 stlačení hrudníka** za minútu,
- pravidelne kontrolovať pulz (na krčnej tepne) a dýchanie – asi po každom 4. cykle.

PRÍRUČKA

Ak postihnutý začne sám dýchať a možno mu nahmatať pulz, môže sa umelé dýchanie a masáž srdca prerušiť, treba ho však pravidelne kontrolovať. V prípade, že nezačne dýchať, treba v oživovaní pokračovať až do príchodu odbornej pomoci.

ŠOK

Príčiny: vonkajšie alebo vnútorné krvácanie, dehydrácia, úpal, otrava krvi, ochorenie srdca.

Príznyaky: studená a spotená koža, bledosť alebo začervenanie kože, pier, zmätenosť, nepokoj, rýchly alebo slabý pulz, veľmi rýchle alebo spomalené dýchanie.

Činnosť:

- ak nedýcha alebo nemožno nahmatať pulz, začať s oživovaním (umelé dýchanie, masáž srdca),
- postihnutého položiť poležiačky na chrbát s vyvýšenými nohami (až do uhla 45 °), ak nie je podozrenie na poranenie nôh,
- udržiavať pri vedomí, rozprávať sa, upokojsť,
- udržiavať normálnu telesnú teplotu (v teple preniesť do tieňa, v zime prikryť),
- odstrániť príčinu (zastaviť krvácanie, ovlažiť pery a pod.),
- privolať odbornú pomoc.

PRÍRUČKA

KRVÁCANIE

Masívne krvácanie zastavíte:

- priložením sterilného obväzu (ak nie je k dispozícii, tak aj prstom, rukou alebo akýmkoľvek iným vhodným predmetom) na krvácajúce miesto,
- zdvihnutím krvácajúcej končatiny nad úroveň srdca,
- vhodným spôsobom sa snažiť zastaviť prívod krvi do rany (napr. stlačením tepny alebo žily nad ranou).

PRÍRUČKA

UNFICYP

© Kultúrne a metodické centrum
Ozbrojených síl Slovenskej republiky
Trenčín, 2008

**Názov: Príručka vojaka Ozbrojených síl SR v mierovej misii
UNFICYP, 2. vydanie**

Zodpovedný redaktor: Dr. Pavol Švantner

Prípravené s využitím produktov Topografického ústavu Banská
Bystrica a Vojenského ústavu hygieny a epidemiológie Bratislava.

Spolupráca: kpt. Ing. Rudolf Ďurník, kpt. Ing. Michal Harnádek,
Ing. Milan Kováč, MUDr. Vladimír Livinka,
kpt. Ing. Stanislav Pigula, pplk. JUDr. Peter Tóth

Fotografie: kpt. Ing. Rudolf Ďurník, kpt. Ing. Michal Harnádek,
npor. Mgr. Vladislav Vavrínek

Grafická úprava: Pavol Daniž, Dr. Pavol Švantner

Náklad: 200 ks

Tlač: 5. KRZ Nemšová

Plánovací kalendář 2008

 dny pracovního pokoja

 štátné sviatky

Mesiac	JANUÁR			FEBRUÁR				MAREC					APRIL				MÁJ			JÚN												
Týždeň	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27					
Po		7	14	21	28		4	11	18	25		3	10	17	24	31		7	14	21	28		5	12	19	26	2	9	16	23	30	
Ut		1	8	15	22	29		5	12	19	26		4	11	18	25		1	8	15	22	29		6	13	20	27	3	10	17	24	
St		2	9	16	23	30		6	13	20	27		5	12	19	26		2	9	16	23	30		7	14	21	28	4	11	18	25	
Štv		3	10	17	24	31		7	14	21	28		6	13	20	27		3	10	17	24		1	8	15	22	29	5	12	19	26	
Pia		4	11	18	25		1	8	15	22	29		7	14	21	28		4	11	18	25		2	9	16	23	30	6	13	20	27	
So		5	12	19	26		2	9	16	23		1	8	15	22	29		5	12	19	26		3	10	17	24	31	7	14	21	28	
Ne		6	13	20	27		3	10	17	24		2	9	16	23	30		6	13	20	27		4	11	18	25		1	8	15	22	29
Pracovné dni		22			21				19					22				20			21											

Mesiac	JÚL			AUGUST				SEPTEMBER				OKTÓBER				NOVEMBER			DECEMBER												
Týždeň	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53				
Po		7	14	21	28		4	11	18	25	1	8	15	22	29		6	13	20	27		3	10	17	24	1	8	15	22	29	
Ut		1	8	15	22	29		5	12	19	26	2	9	16	23	30		7	14	21	28		4	11	18	25	2	9	16	23	30
St		2	9	16	23	30		6	13	20	27	3	10	17	24		1	8	15	22	29		5	12	19	26	3	10	17	24	31
Štv		3	10	17	24	31		7	14	21	28	4	11	18	25		2	9	16	23	30		6	13	20	27	4	11	18	25	
Pia		4	11	18	25		1	8	15	22	29	5	12	19	26		3	10	17	24	31		7	14	21	28	5	12	19	26	
So		5	12	19	26		2	9	16	23	30	6	13	20	27		4	11	18	25		1	8	15	22	29	6	13	20	27	
Ne		6	13	20	27		3	10	17	24	31	7	14	21	28		5	12	19	26		2	9	16	23	30	7	14	21	28	
Pracovné dni		23			20				20				23				19			20											

Plánovací kalendár 2009

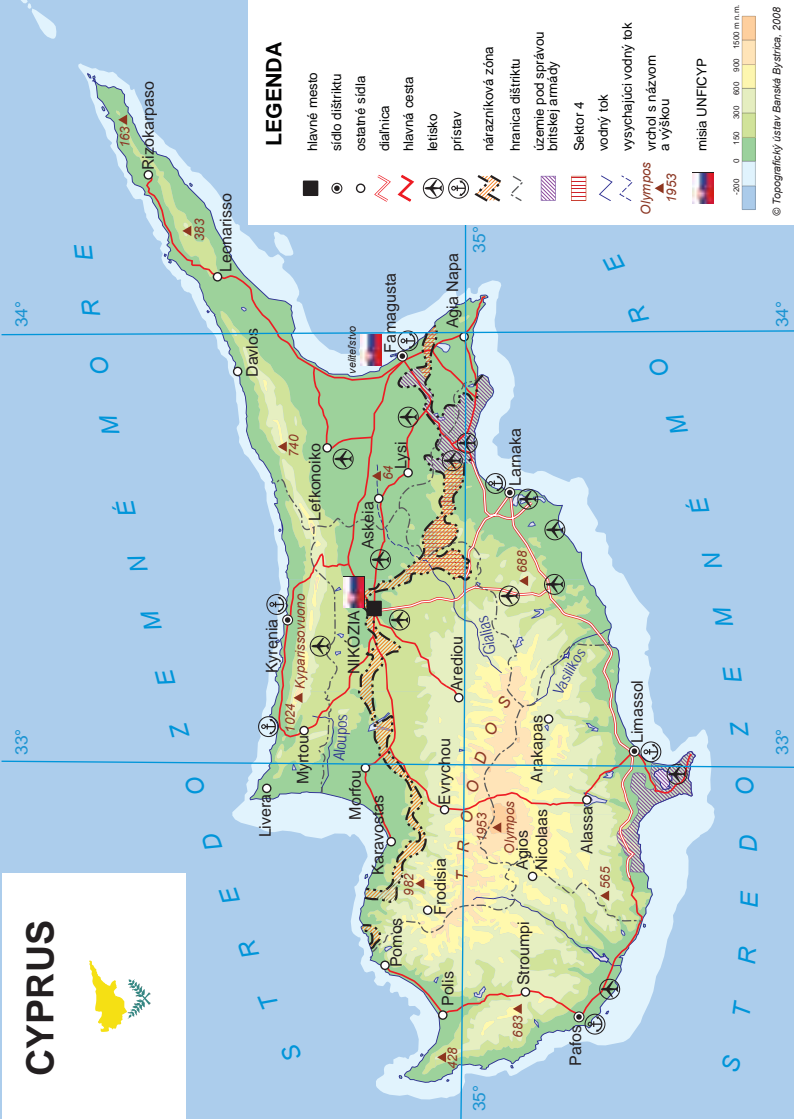
 dni pracovného pokoja

 štátne sviatky

Mesiac	JANUÁR			FEBRUÁR			MAREC			APRÍL			MÁJ			JÚN																
Týždeň	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27					
Po	5	12	19	26	2	9	16	23	2	9	16	23	30	6	13	20	27	4	11	18	25	4	11	18	25	1	8	15	22	29		
Ut	6	13	20	27	3	10	17	24	3	10	17	24	31	7	14	21	28	5	12	19	26	5	12	19	26	2	9	16	23	30		
St	7	14	21	28	4	11	18	25	4	11	18	25	1	8	15	22	29	6	13	20	27	6	13	20	27	3	10	17	24			
Štv	1	8	15	22	29	5	12	19	26	5	12	19	26	2	9	16	23	30	7	14	21	28	7	14	21	28	4	11	18	25		
Pia	2	9	16	23	30	6	13	20	27	6	13	20	27	3	10	17	24	1	8	15	22	29	1	8	15	22	29	5	12	19	26	
So	3	10	17	24	31	7	14	21	28	7	14	21	28	4	11	18	25	2	9	16	23	30	2	9	16	23	30	6	13	20	27	
Ne	4	11	18	25	1	8	15	22	1	8	15	22	29	5	12	19	26	3	10	17	24	31	3	10	17	24	31	7	14	21	28	
Pracovné dni	20			20			22			20			19			22																

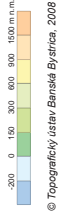
Mesiac	JÚL			AUGUST			SEPTEMBER			OKTOBER			NOVEMBER			DECEMBER																
Týždeň	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53					
Po	6	13	20	27	3	10	17	24	31	7	14	21	28	5	12	19	26	2	9	16	23	30	2	9	16	23	30	7	14	21	28	
Ut	7	14	21	28	4	11	18	25	1	8	15	22	29	6	13	20	27	3	10	17	24	3	10	17	24	1	8	15	22	29		
St	1	8	15	22	29	5	12	19	26	2	9	16	23	30	7	14	21	28	4	11	18	25	4	11	18	25	2	9	16	23	30	
Štv	2	9	16	23	30	6	13	20	27	3	10	17	24	1	8	15	22	29	5	12	19	26	5	12	19	26	3	10	17	24	31	
Pia	3	10	17	24	31	7	14	21	28	4	11	18	25	2	9	16	23	30	6	13	20	27	6	13	20	27	4	11	18	25		
So	4	11	18	25	1	8	15	22	29	5	12	19	26	3	10	17	24	31	7	14	21	28	7	14	21	28	5	12	19	26		
Ne	5	12	19	26	2	9	16	23	30	6	13	20	27	4	11	18	25	1	8	15	22	29	1	8	15	22	29	6	13	20	27	
Pracovné dni	23			21			20			22			20			21																

CYPRUS

LEGENDA

- hlavné mesto
- sídlo distriktu
- ostatné sídla
- ↔ diaľnica
- ↔ hlavná cesta
- ✈ letisko
- ⚓ prístav
- ▨ nárazníková zóna
- hranica distriktu
- ▨ územie pod správou britskej armády
- ▨ Sektor 4
- ~ vodný tok
- ~ vysychajúci vodný tok
- ▲ vrchol s názvom a výškou
- 🇨🇵 misia UNFICYP

Trenčín 2008

***Základy komunikácie
v anglickom a v miestnych jazykoch***

UNFICYP

2/2008

Slovensky

Anglicky

Grécky
(fonetický prepis)

Turecky
(fonetický prepis)

Výstrahy

Stoj!

Stop! Be standing!

Stamatíste/stamáta!
Stop!

Dur!

Stoj lebo strelím!

Stop or I will fire!

Stamatíste i tha
pirovolíso!

Dur joksa ateş
ederim!

Nevstupujte!

Don't enter!

Mi mbénete!

Girmejiniz!

Obísť vľavo/vpravo!

Go around to left/
right!

Pijénte apó aristerá/
apó dexijá!

Soldan/Saádan
dolaşynyz!

Opustiť miestnosť/
budovu/ priestor!

Leave/Go away from
the room/house/
building/ area!

Vjénte apó tin étusa/
apó to ktíron, Adiás-
te tin étusa/ to ktíron!

Terkedin /jeri/binajy/
alany!

Pozdravy a všeobecné výrazy

Dobrý deň.	Good morning! (afternoon)	Kalí méra(sas)! Kaló apójevma!	İji günler.
Dobrý večer.	Good evening!	Kalí spéra (sas)!	İji akşamlar.
Dobrá noc.	Good night!	Kalí níhta (sas)!	İji gedželer.
Dovidenia.	Good bye!	Já sas!	Görüřmek üzere.
Prosím.	Please.	Parakaló. (žiadost') Oríste. (nech sa páči)	Lütfen.
Ďakujem.	Thank you.	Evcharistó.	Teřekkür ederim.
Prepáčte.	I am sorry!	Signómi!	Özür dilerim.
Áno.	Yes.	Ne.	Evet.
Nie.	No.	Óchi.	Hajyr.
Meno.	First name.	Ónoma./To ónomá sas.	Adynyzy.
Priezvisko.	Name. Surname.	Epónimo./ To epóni- mó sas.	Sojadynyzy.
Otvorit'!	Open!	Aníxte!	Ačynyzy!

<i>Slovensky</i>	<i>Anglicky</i>	<i>Grécky</i> <i>(fonetický prepis)</i>	<i>Turecky</i> <i>(fonetický prepis)</i>
Zatvoriť! Som vojak OSN.	Close! I am UN Soldier.	Klíste! Íme stratiótis ton Inoménon ethnón!	Kapatynyz! UN Askerijim.
UN kontrola	UN control!	Élenchos, Inoména Éthni!	UN Kontrolü.
Som/ste zranený?	I am wounded! Are you injured?	Íste travmatisménos/ travmatías?/ Échete páthi káti?/ Échete chtipisi?	Jaralyjym/Jaralymy- synyz?
Som chorý.	I am ill (sick).	Íme árostos/árosti. (muž/žena)	Hastajym.
Potrebujete lekársku pomoc?	Do you need a med doctor?	Chrijázeste giatrikí voíthija?	Saályk jardymy istijor- musunuz.

Parím k personálu Medzinárodného výboru Červeného kríža.	I am personnel of International Committee of the Red Cross.	Aníko sto prosopikó tis Djethnís Epitropís tou Érithru Stavrú.	Uluslarasy kyzyl hač komisjonu persone-lijim.
Môžete prosím poslať/ doručiť správu...?	Can you send/deliver a message to ... , please?	Mboríte parakaló na stílete/na paradósete to mínima...?	... Mesažy gönderir-misiniz ulaštyrymy-synyz?
Ako sa máš/máte?	How are you?	Ti kánis/Ti kánete?	Nasylsyn/Nasylsynyz?
Ďakujem, mám sa dobre.	Thank you. I am fine.	Evcharistó, íme kalá.	Tešekkür ederim, ijijim.
Prajem Vám pekný deň.	I wish you a nice day. Have a nice day.	Sas évchomai kalí méra.	Sizlere iyi günler diliyorum.
Moje meno je...	My name is...	Légome/ Me léne/ Onomázome/ To ónoma mu íne...	

Slovensky

Anglicky

Grécky
(fonetický prepis)

Turecky
(fonetický prepis)

Kontrola vozidla

Predložte mi Vaše doklady!

Show me yours ID card, driving licence!

Díxte mu ta chartiá sas!
tin tavitítá sas,
tin ádia odígisis!

Evrakalarynyzy gösteriniz lütfen!

Ukážte mi doklady k vozidlu (k nákladu)!

Show me the vehicle documents (packing list)!

Díxte mu ta xartiá apó to avtokínitó sas, apó to fortigó sas! (nákl. auto)

Araç (jük) belgelerini gösteriniz!

Čo prevádzate?

What are you transporting?

Ti metaférete?

Ne taşyorsunuz!

Odkiaľ ste?

Where are you from?

Apó pu íste?

Neredensiniz!

Vypnúť motor.

Stop engine!

Svíste/klíste tin michaní!

Motor kontaáyny kapatınız.

Zhasnite svetlá!
Otvorte nákladovú časť!

Switch off the lights!
Open cargo space!

Svíste ta fóta!
Aníxte to chóro empo-reumáton!

Farlary söndürünüz!
Jük kysmyny açınız!

Otvorte predné/zadné dvere.(kufor, motorovú časť)	Open front/rear door (trunk, boot, engine part)!	Aníxte tin brostiní pórtá/ tin píso porta (port bagáz, ton chóro me michaní).	Ön/arka kapyjy açynyz (bagažy, arač motor kysmyny açynyz)!
Odstúpte od vozidla!	Step outside/back from the car!	Éna víma/Fígete apó to amáxi sas!	Aračtan uzaklašynyz!
Vystúpte z vozidla!	Get out of the car!	Vjénte éxo apó to avtokínito (amáxi)!	Aračtan ininiz!
Vystúpte všetci z vozidla!	Get out of the car all!	Óli éxo apó to avtokínito/fortigó/amáxi!	Hepiniz aračtan ininiz!
Postavte sa sem a otočte sa smerom tam!	Stand here and turn there!	Eláte edó /pijénte edó ke jiriste pros ta'kí!	Burada durunuz ve şu jöne doóru dönünüz!
Nastúpte! (do vozidla)	Get in (the car)! Go on board of the car!	Mbíte sto avtokínito/ sto fortigó/ sto amáxi!	Aradža bininiz!

Slovensky

Anglicky

Grécky
(fonetický prepis)

Turecky
(fonetický prepis)

Kontrola osoby

Máte pri sebe zbraň?	Do you have a gun?	Échete óplo páno sas?	Janynyzda silah var my?
Budete podrobený bezpečnostnej prehliadke.	Now you will be security checked.	Tha sas kánoume élencho asfálias/prosopikó élencho.	Tešekküllü güvenli kontrolünden geçedžeksiniz.
Položte tašku na zem/ sem a vyložte z nej všetky veci, pomaly.	Put your bag on the flour/here and take everything out, slowly.	Afiste/Topothesíte tin tsánda sas sto pá-toma/ sto édafos kai vgálte óla ta prágmata éxo apó tin tsánda. Sigá sigá.	Çantanyzy jere/ buraja kojunuz ve içindeki herşeyi boşaltınız.
Rozpažte ruky a rozkročte sa.	Spread your arms and spread your legs.	Ánixte ta xéria sas ke ta pódia sas.	Kollarynyzy ve ajaklarynyzy jana açınız.
Otočte sa k stene, opríte sa o ňu a urobte dva kroky späť.	Turn to the wall, lean against it and do two steps back.	Jiríste ston tícho, akumbíte ton (tícho) ke dío vímata píso.	Duvara doóru dönünüz ve iki adym ilerlejiniz.

Položte ruky na palubnú dosku! Kľaknite si! L'ahnúť!	Put hands on the desk board. On the knees! Lie down!	Ta chéria sas sto tabló/stin etazéra! Péste sta gónata! Káto! Xaplóste sto édafos!	Ellerinizi arač kokpitine kojunuz! Diz čökünüz! Jatynyz!
Platné/neplatné povolenie. Čo tu robíte?	Valid/invalid permission (license). What are you doing here?	Ischíusa/mi ischíusa ádja. Ti kánete edó?	Gečerli/gečersiz izin. Burada ne aryjorsunuz?
Môžem Vám nejakو pomôcť? Čo si želáte? Za kým idete?	Can I help you? Who are you going to?	Mboró na sas voithíso (me káti)? Ti thélete? Se pion páte? Pion psáchnete?	Jardymdžy olabilirmijim? Ne istemištiniz? Kimin janyna gidiyorsunuz?
Odobzdajte zbraň.	Give me your weapon.	Paradóste mu to óplo sas!	Silahynyzy teslim ediniz.

Slovensky

Anglicky

Grécky
(fonetický prepis)

Turecky
(fonetický prepis)

Patrola

Dobrý deň ako sa máte?

Good morning/afternoon.
How are you?

Kali méra/kalí spéra sas, ti kánete?

İji günler nasılsınıyz?

Nevideli ste tu pohybovať sa podozrivé osoby?

Have you seen some strangers around here?

Mípos ídate xénous (ágnostous) edó?

Buralarda dolaşan şüpheli kişiler gördünüzümü?

Odkiaľ to máte?

How did you get it?

Apo pu to échete avtó? (Apó pu katagete avtó?)

Bunu nereden alдыңыз?

Kde ste to našli?

Where did you find it?

Pu to vríkate avtó?

Bunu nereden buldunuz?

Nedotýkajte sa toho.

Do not touch it.

Mi to angízete!

Ona dokunmajınız.

Nevstupujte tam.

Do not enter there. It is forbidden.

Mi mbénete ekí!

Oraja girmeyiniz.

Sú tu mínové polia?

Are here mines?

Ypárchun narkopedía (nárkes) edó?

Burasy majin tarlasıy mıy?

K zemi!

Lie down! Get down!

Kátol!/Xaplóste sto édafos!

Jere jatyn!

Povely

Pozor!	Attention!	Prosochí!	Dikkat!
Pohov!	At easy!	Imianápausi!	Rahat!
Voľno!	Rest!	Anápausi!	Daáýlyn!
Vstať!.	Stand up!	Tin ek tu órthios thési lávate!/sikothíte órthii!	Kalkyn!
Sadnúť!	Sit down!	Kathíste!	Oturun!
Ľahnúť!	Lie down!	Tin ek tu prinidon thési lávate!/Xaplóste!	Jatyn!
Vľavo/vpravo bok!	Left/right face!	Klínate ep'aristerá!/ klínate epi dexiá!	Sola /Saá dön!
Čelom vzad!	Face around!	Metavolí!	Gerije/dön!
Nabit'/Vybit'!	Load/Unload!	Oplísate!/afoplísate!	Doldur/ Bošalt!

